

ARKIVRÅD

ORGAN FOR NORSK ARKIVRÅD **3/18**

ÅRETS ARKIV: STATNETT / HVORDAN HAR NOARK PÅVIRKET DIGITAL ARKIVERING OG AVLEVERING I NORSK OFFENTLIG FORVALTNING? / **KONTEKSTBEVARING I EN SEMANTISK WEB** / «TRYGG DIGITAL LEVERING» – ET DIGITALISERINGSPROSJEKT OG DETS BROKETE VEI / **AI = ARKIVINTELLIGENS** / HVORDAN KAN MASKINENE GI FAGFOLK MER TID TIL DET DE ER GODE PÅ? / EN HYLLEST TIL ARKIVAREN! / **ALLMENNHEITENS RETT TIL Å FÅ INNSYN I FORVALTNINGENS INTERNE DOKUMENTER** / KRYSSORD / RIKSARKIVARENS UTTAELSE

INNHold 03/18

Årets arkiv: Statnett	4
Hvordan har Noark påvirket digital arkivering og avlevering i norsk offentlig forvaltning?	8
Kontekstbevaring i en semantisk web	10
«Trygg digital levering» – et digitaliseringsprosjekt og dets brokete vei	16
AI = ArkivIntelligens	22
Hvordan kan maskinene gi fagfolk mer tid til det de er gode på?	24
En hyllest til arkivaren!	26
Allmennhetens rett til å få innsyn i forvaltningens interne dokumenter	30
Kryssord	34
Riksarkivarens uttalelse	35

Kjære leser

I årets tredje og siste utgave av Arkivråd har vi gledet av å presentere vinneren av Norsk Arkivråds pris «Årets arkiv». Vinneren er i år Statnett SF som på en imponerende måte har tilnærmet seg arkivarbeidet med fokus på en helhetlig prosessledelse og tjenesteorientering. De har tatt tak i mulighetene saksbehandlingsverktøy har ved å utvikle bruk av virksomhetsspesifikk metadata, klassifikasjon og virksomhetssøk.

Menon Economics har skrevet en evaluering av hvordan Norsk arkivstandard, Noark, har påvirket digital arkivering og avlevering i norsk offentlig forvaltning. Om du ikke har lest rapporten ennå så har vi gjort det for deg og presenterer i denne utgivelsen de viktigste funnene.

For første gang i Arkivråd sin historie har vi trykket et kryssord der dere lesere kan sende løsningen til oss og vinne premier. Gi oss gjerne en tilbakemelding i samme slengen om det er noe dere kunne tenke dere å lese om i Arkivråd.

God lesning, god jul og godt nytt år!
Maria

ARKIVRÅDs redaksjon:

Maria Skarstein Rytterager (redaktør)
Anita Haugen Lie
Camilla Shim Winge
Jørgen Hobbøl
Siri Mæhlum

Ansvarlig redaktør:

Anja Jergel Vestvold,
styreleder for Norsk Arkivråd

Redaksjonens postadresse:

ARKIVRÅD, Maridalsveien 3, 0178 Oslo

Utgiver: Norsk Arkivråd, Oslo

Telefon: 22 20 28 90

E-post: postmottak@arkivrad.no

Internett: www.arkivrad.no

Bedriftsmedlemskap: kr 1000 (A-medlemmer)
Personlig medlemskap: kr 300 (B-medlemmer)
Pensjonistmedlemskap: kr 100
Abonnement på ARKIVRÅD er inkludert i medlemsprisen, fritt tilsendt.

Annonsepriser:

1 side: kr 6.000,-
1/2 side: kr 3.500,-
1/3 side: kr 2.500,-
Fargetillegg: kr 4.000,- Alle priser eks. mva.

Annonser, notiser og korte debattinnlegg kan etter avtale leveres med utsatt tidsfrist.

Arkivråd utgis med 3 utgaver årlig. Ettertrykk av artikler og illustrasjoner er tillatt under forutsetning av at kilde oppgis.

ARKIVRÅD er medlem av Norsk Tidsskriftforening.

Utgivelsesplan:

Nummer	Innleveringsfrist
1/2019	1. mars
2/2019	14. juni
2/2019	18. oktober

Design og produksjon:

07 Media www.07.no

Opplag:

1250 eksemplarer
ISSN: 05186935

Forsidebilde: Colourbox.com

LEDER

Henger du med?

En av mine favorittbøker som liten var «Jason og Sinna-Guri». Hver morgen, og egentlig alltid når de skal noe, har Jason og mammaen hans det travelt. Når de haster avgårde henger Jason etter mammaen sin som en drage, uten engang å ha beina i bakken. Litt sånn er det å være tillitsvalgt i Norsk Arkivråd også, det er mye å rekke over og vi har det ofte travelt fordi det er korte frister og vi alle gjør dette i tillegg til våre betalte jobber. Vi ønsker et høyt nivå både når det gjelder aktiviteter og ambisjoner og skal rekke over alt med drøyt 40 tillitsvalgte i forskjellige styrever og roller sammen med 2 ansatte i sekretariatet. Tidligere i høst besøkte jeg Arkivforbundets styremøte for å fortelle om hva NA er opptatt av og hva vi bruker vår tid og ressurser på. Det jeg kunne fortelle gjør meg stolt av organisasjonen vår. Vi har årlig 12–15 kurs knyttet til arkivdanning, og et fagseminar for de som er kursinstruktører. Vi har minst to store seminarer i året og ofte et mindre i tillegg. Alle regionene arrangerte minst 2 medlemsmøter i fjor. I tillegg gir vi ut dette bladet 3 ganger i året, gir skriftlige høringssvar og deltar i muntlige høringer blant annet om statsbudsjettet. Og innimellom har vi sågar innlegg i riksdekkende media. Gjennom våre arrangementer treffer vi om lag 1200 mennesker hvert år. Vi er opptatt av å påvirke og som det står i formålsparagrafen: *skape forståelse for arkivarbeidets viktige funksjon. Og selv om vi innimellom kan bli litt oppgitt over at de samme historiene som vi fortalte for 5 år siden er like relevante ser vi små skritt i riktig retning.*

Generalforsamlingen 2019 skal vedta ny strategi og handlingsplan for NA. Vi reviderer strategien hvert tredje år. Landsstyret inviterte alle tillitsvalgte til fellesmøte i midten av oktober der vi startet på prosessen fram mot ny strategi. Jeg oppfordrer alle medlemmer i NA til å lese gjennom den gjeldende strategien og handlingsplanen. Hva synes du bør videreføres og hva bør endres? Send dine forslag i en epost til NA.

I høst deltok NA i budsjettføring i familie- og kulturkomiteen og kommunal- og forvaltningskomiteen. Vi som har vært med på dette i noen år opplever at det stadig stilles flere spørsmål til våre innlegg. Spørsmålene har også begynt å handle om mer enn kulturarv og gammelt papir. Som når vi i kommunal- og forvaltningskomiteen fikk spørsmål om felles digitale løsninger for offentlig forvaltning. Det var også veldig gøy at debatten som var i Stortinget i oktober etter en interpellasjon fra Kari Henriksen (Ap) faktisk dreide seg om arkivdanning. Jeg ble ekstra glad for at det ble stilt spørsmål om hvor mye av den rekordstore satsingen på digitalisering som kom med årets statsbudsjett som var rettet mot å sikre en arkivdanning som holder mål. Ministeren på sin side svarte ikke utfyllende på dette. Det er noe for NA å følge opp!

Sammen med høstmørket kom det to rapporter fra arkivlovutvalget, evalueringen av Noark og kartlegging av oppgave- og ansvarsfordelingen på arkivfeltet. Jeg anbefaler alle som er opptatt av arkivdanning å lese begge to. Uansett hva som kommer fra lovutvalget neste år er disse to rapportene en viktig del av grunnlaget. Arkivlovutvalget skal levere sin rapport i mars neste år, hakk i hel på forvaltningslovutvalget som skal levere sin 1. februar. Jeg gleder meg til neste år! Det blir nok et spennende år for oss som er litt over gjennomsnitt opptatt av arkiv og dokumentasjon. Det blir gøy å se hva utvalgene byr på og det blir gøy med debatt om og videre arbeid med resultatene. Erfaringsmessig kommer det til å bli hektisk og det er om å gjøre å holde fast og henge med, akkurat som Jason.

Før det ønsker jeg dere alle en gledelig jol og godt nytt arkivår!

Årets arkiv: STATNETT

– Imponerer i sin helhetlige tilnærming til arkivarbeidet

Av Jørgen Hobbel, Norsk Arkivråd

Statnett er årets arkiv. Prisen, litografiet «Himmel og hav» av Runi Langum, ble utdelt på Norsk Arkivråds Høstseminar tidligere i høst. I forbindelse med den store utmerkelsen har Arkivråd vært så heldig å få et uhøytidelig intervju med Jon Bjerkelien, seniorrådgiver i Statnett.

HVA SLAGS UTMERKELSE ER «ÅRETS ARKIV»?

Norsk Arkivråd deler hvert år ut prisen «Årets arkiv». Landsstyret i Norsk Arkivråd bestemte i 2010 å opprette en egen pris for å hedre arkiver i arkivdannende institusjoner, med den hensikt å stimulere til utvikling, og dessuten være til inspirasjon for alle som jobber innen arkivdanning. Hvert år blir medlemmene oppfordret til å foreslå kandidater til prisen. Hver enkelt kandidat blir vurdert av jury med erfaring fra, kunnskap om eller annen tilknytning til fagfeltet. Vinnerne så langt har det til felles at de har gjort noe litt utenom det vanlige, som juryen har ment kan være til inspirasjon. Tidligere vinnerne har vært Grenlandssamarbeidet, Dokumentsenteret i Bærum kommune, Høgskolen i Oslo og Akershus, Statped, Trondheim byarkiv Hafslund Dokumentservice og Norsk Tipping.

Også i år ble medlemmene i Norsk Arkivråd oppfordret til å foreslå kandidater til prisen. Hver enkelt kandidat har blitt vurdert av juryen, som i år har bestått av Anneli Sundqvist, førsteamanuensis, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag ved OsloMet, Hanne Wien, journalist i Kommunal Rapport, Siri Mæhlum, medlem av redaksjonen for vårt tidsskrift Arkivråd, og Anja Jergel Vestvold styreleder i Norsk Arkivråd.

JURYENS VURDERING AV ÅRETS VINNER STATNETT SF

Juryen sier dette om vinneren av Årets arkiv – Statnett SF:
«Årets vinner imponerer i sin helhetlige tilnærming til arkivarbeidet både med fokus på *prosessledelse og tjenesteorientering*. Det er tatt tak i mulighetene i saksbehandlingsverktøyet ved å utvikle bruk av *virksomhetsspesifikk metadata*,

klassifikasjon og virksomhetssøk. Det er etablert et godt samarbeid med relaterte fagområder som har ført til at arkivet blir sett på som en viktig del av virksomhetens prosesser».

NÆRMERE OM ÅRETS VINNER Hva slags virksomhet er Statnett?

– Statnett er et statsforetak (SF) stiftet i 1992, med eierskap til det sentrale norske kraftnettet og ansvar for kraftsystemet. Det betyr kort sagt at Statnett er hovedansvarlig for å se til at du har strøm, sier Jon Bjerkelien i Statnett. Statnett har 1400 ansatte og er eid av Olje og energidepartementet.

– Statnett er ikke underlagt arkivloven, men er underlagt arkivlovens forskrifter om journalføring via Offentleglova. Dette betyr at vi må kunne forelegge en offentlig journal på forespørsel, men gir oss ellers stor grad av frihet til

// Anja Jergel Vestvold (til venstre), styreleder Norsk Arkivråd, delte ut prisen og leste juryens begrunnelse under Norsk Arkivråds høstseminar i Oslo 17. oktober. Videre fra venstre: Martin Torp, Dr. Gasparas Jarulaitis, Camilla Jakobsen, Fride Aronsen, Rune Stenhaus, Dan Andre Brunstad, Marianne Nilsen, Trond Grem Wold, Magne Maurset. Foto: Norsk Arkivråd. //

å definere egen arkivpraksis. Vi er f.eks. ikke pålagt å bruke Noark-systemer.

– Vår tilnærming til arkiv er blitt utformet som et resultat av et større kartleggingsarbeid av dokumentasjonsforvaltningen i Statnett. Her fikk jeg, nåværende arkivleder Gasparas Jarulaitis, og Martin Bould anledning til å se på praktisk bruk av internasjonale standarder og annen beste praksis, samtidig som vi kartla eksisterende praksis i virksomheten. Resultatet ble til en totalt revidert politikk på området, integrering av arkivrutiner i Statnetts processorienterte styringssystem og en rekke IT-initiativer. Caset vi nå vinner prisen på er et av initiativene som ble identifisert i dette arbeidet.

HVERDAGEN I STATNETT

Hvordan arter en helt normal arbeidsdag seg i Statnetts arkivtjeneste, og på hvilken måte involveres medarbeiderne i utvikling av arkiv- eller dokumentforvaltningstjenester?

– Hverdagen til Statnetts arkivtjeneste skiller seg nok ikke mye fra andre arkiver i Norge, sier Bjerkelien. Vi opplever mye frustrasjon knyttet til dårlig etterlevelse av etablerte prosedyrer, og slites daglig mellom vårt eget ønske om systematikk og virksomhetens vilje til å prioritere dette.

– Det som er forskjellen nå fra før, er at vi har plassert ansvaret for arkivdanningen på forretningsiden for etterlevelse av egne regler, og at vi har fått tydelig etablert de prosessene hvor vi

skal spille en aktiv rolle som dokumentadministratorer. Vi har også tatt funksjonelt eierskap til tre av de mest generelle dokumenthåndteringsløsningene i selskapet og har egne dedikerte ressurser som jobber med å videreutvikle disse på forespørsel.

– Når det gjelder ansvaret for arkivene har vi fått etablert en metode for å drive bevaring av disse og en ressurs som skal ta seg av arbeidene med bevaringsuttrekk og depottjenester. Det at vi er organisert i IT anser vi å være en stor fordel her. Tidligere satt vi med egne ressurser også for utviklingen av meto-dikk og rammeverk på arkivområdet, men dette er nå slått sammen med resten av styringsfagene i en egen kvalitetshet som ligger i konsernstaben.

– DET AT DET HAR VOKST FREM EN SÅ STOR AVSTAND MELLOM ARKIVFAG OG INFORMATIKK PÅ UTDANNINGSINSTITUSJONENE ER OGSÅ EN KJEMPEUTFORDRING.

UTSTRAKT SAMARBEID MED ANDRE I VIRKSOMHETEN

Juryen fremhever at dere har utstrakt samarbeid med relaterte fagfelt i virksomheten. På hvilken måte arter dette seg? Og hvilke fordeler, eventuelt også ulemper, ser dere med en slik tilnærming?

– Faktum er at det er mange fag som prøver å løse arkivproblemet, sier Bjerkelien. De kaller det bare ikke arkiv, ikke nødvendigvis dokument, og svært sjelden journalpost. Gitt at vi er så mange som prøver, tenker vi at manglende samarbeid kanskje er en av de viktigste grunnene til at det gir så lite resultater. Samarbeid er altså ikke et valg, men en nødvendighet gitt den relativt lille oppmerksomheten som blir viet informasjonsfagene.

– Utfordringen med å få fag til å samarbeide starter med et felles språk, og må følges opp gjennom kontinuerlig arbeid for felles forståelse og tilnærming. Det krever mye av alle som skal være med på reisen.

– Problemet for oss i dag er faktisk mest at det er så få andre i Norge som deler vårt tankegods, og at det tar tid å bygge opp den felles kompetansen som trengs for å dra i samme retning. Hver gang vi bytter nøkkelressurser kommer det inn mennesker med en forutinntatt forståelse som ikke reflekterer tilnærmingen hos oss.

– Det at det har vokst frem en så stor avstand mellom arkivfag og informatikk på utdanningsinstitusjonene er også en kjempeutfordring. Er spesielt markant nå som IT-sikkerhet og dataforvaltningsfagene er fanebærerne i virksomhetsledelsen.

På hvilken måte vil du si at arkivdanning er en sentral del av deres virksomhet?

– I en bedrift hvor alle kjerneprosessene handler om å skape, dele og formidle dokumentasjon er arkivdanning noe av det viktigste vi gjør, sier Bjerkelien. Dette handler om produksjonen vår. I praksis kommer dette til uttrykk i at vi investerer tungt både i verktøystøtte (IT), prosedyreutforming (prosessutvikling) og kompetanseutvikling (menneskene). Vi kaller det likevel ikke arkivdanning. Vi kaller det virksomhetsstyring.

OMLEGGINGEN I TENKNINGEN AV HVORDAN VI MÅ GÅ FREM FOR Å LØSE ARKIVPROBLEMET

Hvis du skulle trekke frem ett spesielt initiativ eller prosjekt som dere lyktes med, hva ville det vært og hva var det dere gjorde bra?

– Vi har fått mange små og store seiere opp gjennom de siste 7 årene, men kanskje den viktigste var den totale omleggingen i tenkningen av hvordan vi må gå frem for å løse arkivproblemet, sier Bjerkelien. Det virker kanskje litt lite konkret, men hvordan vi tenker om et problem er ofte vel så viktig som hvordan vi velger å gå frem for å løse det. Alt for ofte, og spesielt innen fagfeltet arkiv skrider vi til verket uten først å ha funnet ut hva som er lurt å gjøre. Gasparas har gjort dette til et mantra i alt vi foretar oss. Hva er problemet? Still det spørsmålet noen ganger før du angriper problemet. Ofte ser problemstillingen da veldig annerledes ut.

– Måten vi har utnyttet en standard sak/arkiv/journalløsning (P360) til å

understøtte en klassisk saksprosess hos oss (konsesjonsbehandlingen) er vel den som har fått mest oppmerksomhet. Det er jo det vi også vinner arkivprisen på. Det mest fasinende med dette prosjektet er vel hvor enkel bruken vår av verktøyet er sett opp mot oppmerksomheten det får. Faktisk har vi brukt langt mer tid på å forenkle applikasjonen enn å utvikle ny funksjonalitet. Det sier nok sitt om det uforløste potensialet som gjennom en mer helhetlig tilnærming til fagfeltet arkiv er.

Hvis du kort skulle nevne 3 ting som gjør at Statnett fremhever seg som arkivdanningsinstitusjon i Norge? Hva ville du valgt?

– Tre områder er verdt å trekke frem: Vi er *forretningsorienterte, samarbeidsfokuserte og engasjerte*, sier Bjerkelien. Det betyr:

– **Forretningsorientert:** vi tenker på arkiv som en integrert del av god forretningspraksis, er tydelige på roller og ansvarsfordeling, og prøver å hjelpe til på forretningens egne premisser. Vi har aldri svaret klart før vi vet hva utfordringen er.

– **Samarbeidsfokusert:** vi prøver aktivt å knytte allianser på tvers av fagfelt og organisatoriske skillelinjer. Gjennom å lytte til hvordan andre tenker og snakker, lærer vi og får muligheten til å dele våre perspektiver og det vi kan.

– **Engasjert:** vi brenner for at alt skal bli bedre – hele tiden. Det kommer aldri en dag da alt er perfekt, men gjennom å aktivt jobbe for forbedring vil vi stadig komme nærmere. Med dette fokuset beholder vi positivitet og pågangsmot, og unngår fellen det er å begynne kose seg med misnøye.

Norsk Arkivråd gratulerer Statnett SF med prisen Årets arkiv! ■

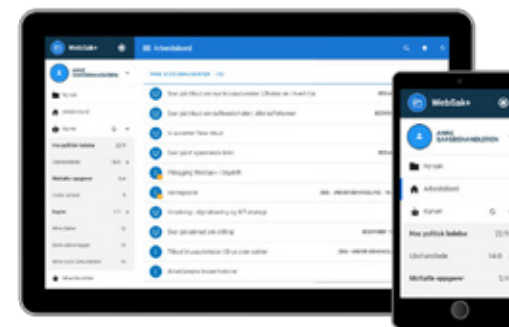

Vi hjelper deg å digitalisere

ACOS bistår din virksomhet med å etablere automatiserte og innovative tjenester for innbyggere, næringsliv og ansatte.

Vi har solid kompetanse innenfor digitalisering av offentlig sektor, og leverer løsninger med:

- sikker og effektiv data- og dokumentfangst
- forenklet saksbehandling med optimal tilgjengelighet
- kvalitetssikrende arbeidsprosesser
- sentral utnyttelse av nasjonale felleskomponenter
- fleksible integrasjonsgrensesnitt
- frittstående NOARK5 arkivkjerne
- effektivt statistikkverktøy for løpende ledelsesinformasjon og rapportering

Noen av virksomhetene som har valgt oss som partner i deres viktige digitaliseringsarbeid:

- NAV
- Politiet
- Fagforbundet
- Oslo kommune
- Larvik kommune
- Færder kommune
- Salangen kommune
- Lavangen kommune
- Nordre Land kommune
- Holmestrand kommune
- Kommunene på Søre Sunnmøre

“
ACOS WebSak skiller seg ut med et intuitivt og enkelt grensesnitt. Integrasjonsmulighetene i systemet er etter vår vurdering de beste.
– Gjøvik kommune

Om ACOS

Gjennom 20 år har vi utviklet fagsystemer for organisasjoner som setter digitalisering i fokus. I dag er vi et av Norges 20 største norskeide programvareelskaper. Vi har investert i å bygge et stort utviklings- og fagmiljø i Norge, og løsningene utvikles i tett dialog med våre kunder.

HVORDAN HAR NOARK PÅVIRKET

digital arkivering og avlevering i norsk offentlig forvaltning?

Av Siri Mæhlum, Norsk Arkivråd

Dette har Menon Economics forsøkt å besvare i sin evaluering av Norsk arkivstandard (Noark) på oppdrag for arkivlovutvalget ved Kulturdepartementet. Evalueringen er utarbeidet i rammen av arkivlovutvalgets arbeid med revidering av arkivloven.

// Faksimile av forsiden på Menon rapporten //

Menon Economics sin evaluering av Noark baserer seg på hvordan Noark fungerer som grunnlag for krav til digital journalføring og arkivering, avlevering, betydning for felleskomponenter og påvirkning på digitaliseringen generelt. De har vurdert disse problemstillingene ved å snakke med sentrale personer som har anskaffet Noark-systemer, leverandører og arkivverkets spørreundersøkelser. Menon Economics har også knyttet til seg et knippe eksperter som de har benyttet seg av under evalueringen.

1. Noark som grunnlag for krav til digital journalføring og arkivering hos statlig og kommunal arkivskaper

Menon Economics sine undersøkelser viser at Noark har hatt stor betydning for anskaffelse av sak- og arkivsystemer. Disse baserer seg i stor grad på Noark-krav, men det er likevel forskjeller mellom virksomhetene, både på grunn av ulike Noark-versjoner og tolkningsrommet i standarden. Selv om man dermed kan si at Noark har stor betydning så anskaffer kommunale og statlige virksomheter likevel et stort antall fagsystemer uten Noark-krav eller Noark-godkjenning. Menon Economics mener dette indikerer at Noark sin betydning er begrenset fordi mye av dokumentasjonen havner utenfor i andre fagsystemer.

2. Noark som grunnlag for avlevering av digitale arkiver til statlig og kommunalt depotarkiv

Man kan si at Noark er laget med tanke på avlevering og langtidsbevaring av data siden Noark inneholder strenge krav til metadata og krav til uttreksproduksjon. Likevel viser Menons undersøkelser at Noark kan føre til tap av autentisitet ved at man endrer dokumentasjonen, spesielt metadata,

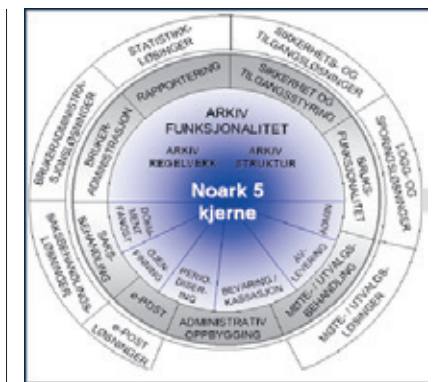
for å passe inn i Noark-rammen. Menon argumenterer med at Noark bidrar til manglende dokumentfangst fordi den fokuserer så mye på arkivering av korrespondansedokumenter. De trekker frem at dette fortsatt gjelder i Noark 5 på tross av intensjonen om det motsatte fordi Noark 5 er bakoverkompatibel med Noark 4. Menon argumenterer for at denne bakoverkompatibiliteten har ført til at bruken av Noark ikke har fulgt med den teknologiske utviklingen og ført til at man ikke arkiverer annen arkivverdig dokumentasjon enn tradisjonelle korrespondansedokumenter.

3. Noark sin betydning for statlige og kommunale felleskomponenter og fellesløsninger

I problemstillingen knyttet til felleskomponenter og fellesløsninger trekker Menon igjen fokuset på korrespondansedokumenter ved at Noark har virket positivt på etablering av felleskomponenter knyttet til disse. Menon trekker frem at i tilfeller hvor det ikke er snakk om manuelt opprettede korrespondansedokumenter, men heller automatiserte prosesser gjerne mellom flere virksomheter, så har Noark en kompliserende effekt. Menon argumenterer med at virksomheter holder på gamle Noark-systemer i stedet for å oppgradere til nyere systemer som kanskje ikke følger standarden, men er mer effektive.

4. Noark sin påvirkning på arbeidet med digitalisering i offentlig forvaltning mer generelt

I følge Menon kan det å ha et Noark-system være en bremsekloss for utviklingen av nye systemer som legger bedre til rette for tjenesteproduksjon. Konkurransen mellom aktørene av Noark-godkjente systemer dreier seg, i følge Menon, om salg gjennom eksisterende kunderelasjoner, samt pris, i stedet for å konkurrere på funk-

// Noark kjerne – fra kursmateriell. Figur: Arkivverket //

sjonalitet og innovative nye løsninger. Menon mener norsk offentlig forvaltning dermed ikke utnytter seg av den teknologiske utviklingen som har vært de senere årene.

HVA BETYR SÅ DETTE, OG HVA ER VEIEN VIDERE?

Menon konkluderer med og anbefaler at man i stedet for en Norsk arkivstandard baserer seg på internasjonale standarder (ISO), i tillegg til lovendringer og økt tilsyn med forvaltningen. Dette er kanskje vel og bra med tanke på Noark sin funksjon som verktøy for prosess støtte i saksbehandlingen, men det er også viktig å huske på at vi i realiteten i dag ikke har noen etablerte og velprøvde alternativ til Noark-standarder når det kommer til langtidsbevaring av digitalt arkivmateriale. Vi får håpe denne evalueringen skytter fart i initiativ som er på gang knyttet til utvikling av metodeverk for langtidsbevaring fra fagsystemer (altså ikke-Noark systemer).

Menon har levert sin evaluering til arkivlovutvalget som igjen tar evalueringen med i sitt videre arbeid. Arkivlovutvalget skal levere sin utredning innen 1. mars 2019. ■

KONTEKSTBEVARING I EN SEMANTISK WEB

– Økt brukerforståelse eller
informasjonsoverflod?

Digitalisering har i stadig økende grad blitt satt fokus på og er det man kan kalle et «hot» tema i dagens arkivmiljø, både politisk og innenfor arkivprofesjonen. Arkivene må ut til folket. Helst i går. Men de lar fortsatt vente på seg.

Derfor er det også viktig å sette lys på hvilken informasjon som følger arkivene og dokumentene når disse blir tilgjengelige på nett, og om brukeren faktisk kan forstå konteksten, ikke bare til arkivet i sin helhet, men også enkeltokumentet.

Førrige utgave av dette tidsskriftet var viet til temaet digitalisering og tok for seg mange interessante og viktige temaer, slik som de nye GDPR-reglene, automatiserte arbeidsoppgaver og arkivenes framtidige samfunnsposisjon. Denne digitaliseringen er et forsøk på å få mest mulig arkivmateriale ut til flest mulig brukere på best mulig måte¹, og i dagens teknologiske samfunn er dette lettere å oppnå enn det var for 30 år siden. Dette fordi de fleste i Norge har tilgang til teknologien samt kunnskap og villighet til å bruke den, og et ønske om å forbedre den. Alt dette bygger på publikums eget ønske om å få bedre tilgang til materialet som allerede finnes på nett, tilgang til enda mer materi-

Av Susann Svendsen

Artikkelen er basert på bacheloroppgaven til Susann Svendsen med tittel «Kontekstbevaring i semantisk web – En empirisk undersøkelse av arkivbeskrivelser på nett.» Ferdigstilt: 29.05.2018

ale på nett, og ikke minst muligheten til å kunne bruke dette materialet på ulike måter.

INFORMASJON OG BRUKEREN

Mary Jo Pugh forklarte i 2011 at folk bruker den informasjonen som er tilgjengelig for dem, uansett om det faktisk er den beste informasjonen for deres formål eller ikke², hvor Geoffrey Yeo senere påpekte at dette er noe av grunnen til at brukerne har høye forventninger til brukbarheten til det materiale som faktisk er tilgjengelig³. Også Kristian Meisingset påpekte så nylig som i forrige nummer av dette tidsskriftet at «den informasjonen som ikke er lett tilgjengelig på digitale flater, blir gradvis mindre sentral som kunnskapsgrunnlag i samfunnet»⁴. Når Arkivverket da bare har digitalisert ca. 2% av arkivbestanden⁵, vil de brukerne som ikke tenker å oppsøke arkivinstitusjonene, eller ikke vet at de finnes, kun ha muligheten til å bruke en liten prosentdel av materiale som kanskje kan være relevant for deres formål. Som en konsekvens av dette vil brukerens

// Foto: pixabay.com //

forståelse av materialet kunne svekkes dersom det materialet han har tilgang til egentlig burde ses i sammenheng med materiale som ikke er digitalt tilgjengelig enda, men som ikke kommer til uttrykk gjennom den informasjonen brukeren faktisk har tilgang på. Følgelig vil også informasjonen brukeren eventuelt formidler videre være påvirket av denne tilgjengeligheten til, eventuelt mangelen på, informasjon.

Så hva er det egentlig som kommer ut til brukeren, hva er det brukeren faktisk har tilgang til? Og hvordan brukes dette materialet når det har blitt tilgjengelig for publikum? Her tenker jeg ikke på hvilke spesifikke arkiver som blir digitalisert, men hvilken informasjon om arkivene brukeren får. Med andre ord, hva får brukeren vite om forholdene rundt arkivene, også kjent som arkivenes kontekst. Fokuset på kontekst her, heller enn hvilke arkiver som er tilgjengelig, er basert på at digitalisering av arkivmateriale i mange tilfeller vil

gi brukeren direkte tilgang på arkivmateriale helt nede på dokumentnivå ved et vanlig søk i en søkemotor, noe som naturlig nok stiller visse krav til hvordan man får informasjon og hvilken informasjon man får om disse enkeltokumentene.

Det er selvfølgelig svært mange faktorer som styrer prosessen frem til den endelige fremstillingen av samlet informasjon som presenteres for brukeren i et søkeresultat, blant annet tilgjengelig teknologi, søkemetode, brukerens eksisterende kunnskap og hva informasjonen skal brukes til, for ikke å glemme hvilken informasjon om materialet som faktisk er kjent. Dessverre er faktorene for mange til å kunne inkludere alle i denne artikkelen, men det er viktig å forstå at det er flere ting som vil ha en innvirkning på hvordan informasjon blant annet presenteres i en digital setting, og derfor påvirker hvordan det tolkes av brukeren, enn det som kommer til uttrykk her.

DEN SEMANTISKE VEVEN

Teknologien som tillater oss å dele arkiver på nett har kommet langt de siste tre tiårene. Den semantiske veven er således ikke et nytt konsept, men Kenneth Hawkins mente at utfordringen med å utvikle internettet til en semantisk web ligger i det å «provide a language that expresses both data and rules for reasoning about the data and that allows rules from any existing knowledge-representation system to be exported onto the web»⁶. Teknologien som muliggjør et slik nett har derimot vært tilgjengelig i lang tid allerede, hvor XML brukes som et virkemiddel til å strukturere data på en måte som gjør dem maskinlesbare, mens RDF uttrykker meningen bak disse dataene, slik at datamaskinen selv kan forstå, behandle og sette sammen dataene til en forståelig enhet til brukeren som gjennomfører et søk på internett.

En slik forståelig enhet krever en høy interoperabilitet mellom de ulike

elementene som påvirker hvordan materialet blir fremstilt for brukeren. I forbindelse med utviklingen av en ny Europeana-portal ble det sagt at det ble tatt i bruk teknologier som «er et stort skritt videre i retning interoperabilitet og samhandling gjennom bruk av URIs, semantikk og referanser mellom objekter»⁷, hvor jeg i min bacheloroppgave fra våren 2018 konkluderte med at dette har i noen grad blitt oppnådd, men at det for arkivbeskrivelser fortsatt ligger et stort potensial i hva vi kan gjøre med denne teknologien. For hvordan kan brukeren finne koblinger mellom informasjonen han leter etter og annen mulig relevant informasjon som er ukjent for ham?

Thomas Sødning nevner at vi kanskje kan få intelligente agenter som etter hvert kan forstå brukerens informasjonsbehov og dermed finne et tilfredsstillende svar, og videre kanskje begynne å hjelpe arkivaren med kvalitetssikring, så vel som å bruke både interne og eksterne kilder⁸. Informasjon på

nett kan til tider fremstå som et uløselig nøste av data og metadata som kan settes sammen på ulike måter. En kunstig intelligens vil kunne ha bedre forutsetninger for å finne relevant materiale i dette nøstet av informasjon i den semantiske veven. Der XML og RDF brukes for å strukturere og uttrykke mening bak data, kan man gjennom lenkede data (*Linked Open Data* – LOD) skape en høyere interoperabilitet på tvers av kilder på nett, noe som også kan gjøre koblinger enklere å følge for en kunstig intelligens, ikke bare for brukeren selv. Metadataen spiller også en viktig rolle her, både for arkivmateriale og i den semantiske veven, fordi den er en fellesnevner mellom en semantisk web, XML, RDF, lenkede data og arkivmateriale.

Når enkeltdokumenter deles og blir direkte søkbare på nett, er det dermed lett å tenke seg at vi ender opp med fragmenterte arkiver fordi strukturen til arkivet som dokumentet kommer fra vil være brutt. Da jeg undersøkte

ulike nettsteder som tilgjengeliggjør arkivmateriale fant jeg likevel at dette ikke nødvendigvis er tilfellet. Alt handler om hvordan man løser problemet. Arkivportalen hadde per 31.05.2018, etter min mening, løst strukturproblemet på en god måte. Her kunne man se arkivstrukturen i en egen rute til venstre for informasjonen om enkeltdokumentet man undersøkte, og som spesifiserte hvilket nivå i arkivet brukeren befant seg på. Den niende oktober i år kom derimot en ny versjon av Arkivportalen, hvor den samme arkivstrukturen nå har blitt gjemt under en egen nedtrekksmeny kalt *Hierarki*. På én måte skaper dette en ryddighet i den informasjonen brukeren får på skjermen, hvilket bidrar til en roligere gjennomgang av materialet man ser på og kanskje mer tid til å bygge forståelse av konteksten, mens på den annen side kan dette føre til at brukeren mister noe av informasjonen som er viktig for å se helheten rundt enkeltdokumentet dersom han ikke orker å klikke seg rundt for å kanskje finne det han leter etter.

KONTEKST OG METADATA

Arkivportalen bruker informasjon, og arkivstrukturen, fra programvaren ASTA 5, et verktøy for registrering, lagring og fremfinning av informasjon om arkivene⁹. Denne programvaren brukes til å tilføye informasjon om arkiver og har svært mange mulige informasjonselementer som kan bidra til økt kontekstforståelse hos brukeren. Arkfanene i ASTA 5 vitner om svært gode muligheter til å inkludere informasjon om et arkiv, men dette innebærer selvfølgelig også at slik informasjon om materialet er kjent.

Innenfor kontekstforståelse og tilgjengelig informasjon om enkeltdokumenter finnes det nå også muligheter for brukerne selv å øke begge disse, i tråd med Kate Theimers «participatory

archives»¹⁰. Der enkeltdokumenter er tilgjengelig på nett, men hvor visse informasjonselementer ikke er kjent, f.eks. hvilken dato et bilde ble tatt, hvem som er avbildet, eller det er et ord som ikke har latt seg oversette i et dokument, kan brukerne selv bidra med tilgjengelig informasjon om arkivmateriale og dermed bidra til en mer utførlig kontekst rundt materialet og forståelse av innholdet. Slike muligheter fremmer likevel det vanskelige spørsmålet om hvordan man skiller mellom slike brukergenererte metadata og informasjon generert av arkivarer eller arkivskaperen selv, for ikke å glemme om informasjonen er autentisk. Og hvor godt kommer det egentlig frem av konteksten til dokumentene hvilken informasjon som kommer fra hvem/hvor? Der man faktisk finner autentiske data kan brukergenererte data likevel være en verdifull ressurs for arkivbeskrivelser og andre brukeres forståelse av arkivmateriale, for ikke å snakke om arkivarens egen kunnskapsbygging.

HVOR FINNER BRUKEREN INFORMASJON OM HVILKE HENDELSER MATERIALET HAR VÆRT UTSATT FOR ETTER AT DET BLE AVLEVERT EN DEPOTINSTITUSJON?

Metadata er også her koblingen mellom de ulike aspektene nevnt hittil. Et arkivs kontekst består av metadata så vel som annen informasjon, men det er likevel ikke all metadata som er synlig for brukeren, og særlig de tekniske metadataene vil være av lite interesse for andre enn de med særlig spesifikke formål. På samme tid tar jeg meg selv i å spørre: Hvor finner brukeren informasjon om hvilke hendelser materialet har vært utsatt for etter at det ble avlevert en depotinstitusjon? Dette spørsmålet har jeg ikke stilt meg selv før nå, og handler nok mer om min egen mangel på kunnskap, men jeg mener likevel at dette kan være like viktig som den «vanlige» konteksten, altså hvem, hva, hvor, hvorfor osv.

For eksempel, hvor får brukeren informasjon om at dette spesifikke dokumentet har vært gjenstand for eventuelle konverteringer eller migreringer, eller om det har vært gjenstand for andre depotoperasjoner som for eksempel frysebehandling mm.? For digitalt skapt materiale vil det muligens være enklere å tilknytte ny informasjon om slike depotoperasjoner kontinuerlig til den digitale arkivpakken (AIP), og med digitaliseringen av papirbasert arkivmateriale ligger det også muligheter i å få denne informasjonen tilknyttet på en enklere måte, slik som arkivpakkene legger opp til. Etter at analoge arkiver har blitt digitaliserte vil det, ikke minst, være nødvendig å utføre det samme vedlikeholdet på disse som på de digitalt skapte arkivene, slik at konteksten alltid er oppdatert og tilgjengelig for brukeren.

GRUNNMUREN PROVENIENS?

Meisingset påpekte også noe som jeg selv har vurdert i forbindelse med hvor mye kontekstinformasjon man får om

// Foto: Shutterstock.com //

et dokument i en digital setting, nemlig faren for at materialet kan, blant annet, misforstås eller misbrukes. Som nevnt vil arkivstrukturen kunne være synlig på dokumentnivå på spesialiserte nettsider, som Arkivportalen, dersom man legger opp til det. Ergo, det er mulig for brukeren å se at dette ene objektet tilhører en større enhet som kanskje har annen informasjon som må tas i betraktning når han tolker innholdet. Men hva skjer med denne strukturen når enkeltokumentene som er tilgjengelige på nett kan settes sammen av brukeren på andre måter enn den som er gjort av arkivskaper og vises i kilden han ser på, når brukeren kan samle dokumenter fra flere arkivskaper på ett sted?

Proveniensprinsippet står i dag fortsatt sterkt som fundamentet for arkivenes oppbygging. Men da jeg drøftet resultatene av undersøkelsene mine for bacheloroppgaven min i vår, fant jeg det nødvendig å gå tilbake i tid til tidligere debatter og oppfatninger rundt arkivenes oppbygging, proveniens og kontekst for å kunne beskrive fenomenet jeg glimtet i resultatene. Fra midten av 1700-tallet og frem til tiden rundt

første verdenskrig brukte man i Norge en emnebasert inndeling av arkiver, også kjent som pertinensprinsippet, hvor man blandet dokumentasjon fra ulike arkivskaper basert på dokumentenes innhold, heller enn hvem som hadde skapt arkivene¹¹. I dagens digitale samfunn kan denne formen for aggregering av dokumenter nå oppstå ute hos brukeren fordi dokumentene er tilgjengelig på nett. Betyr det at proveniensprinsippet er, for å bruke Terry Cooks ord, en gammel bør¹²?

Nei, mener jeg, fordi proveniensprinsippet er fortsatt svært viktig under ordning av arkivmateriale for å kunne forklare enkeltokumentenes tilhørighet og arkivenes helhet. På denne måten kan man også i ettertid skape en god oversikt over hvordan Norges samfunn er oppbygd og fungerer i dag, med alle variasjonene som kommer med det å starte og forvalte en virksomhet. Problemet kommer når de samme enkeltokumentene fra disse

arkivene er direkte tilgjengelig og søkbare på nett. Dette gjør at brukeren selv kan bestemme hvordan han skal sette sammen dokumentasjonen han finner på nett, og dermed også hvordan dette blir formidlet videre. Når brukeren kan sammenstille dokumentasjon fra mange ulike arkivskaper til en brukbar enhet av informasjon som kan presenteres for andre, er det åpenbart at dersom konteksten rundt enkeltokumentene ikke er synlige på dette nivået i hvert enkelt tilfelle, vil brukeren kunne formidle en versjon av informasjonen som kanskje ikke er forenelig med en versjon hvor det samme materialet ses i en større sammenheng, altså i lys av det arkivet det tilhører og de samfunnsmessige holdninger og verdier som fantes på den tiden materialet ble skapt.

Dette retter søkelyset igjen på hvilken informasjon man får i en arkivbeskrivelse, altså hvilke informasjonselementer som er synlige for brukerne. Å beskrive dokumentenes innhold skaper unødvendig repetisjon av informasjon som videre kan skape frustrasjon hos brukeren over å måtte lese det samme flere ganger på ulike arkivnivåer,

som videre kan føre til at brukeren ikke ønsker å gå dypere inn i materialet for en bedre forståelse. Men dersom man inkluderer informasjon om arkivene¹³, f.eks. datoer, steder, aktører, osv., vil man se et fokus på arkivenes kontekst. Å synliggjøre lignende eller annen mulig relevant informasjon gjennom lenkede data kan dermed bidra til en utvidet forståelse av arkivmaterialets kontekst hos brukeren, hvor både metadata og andre informasjonselementer kan ses i lys av hverandre på tvers av kilder og domener. Man kan altså øke, ikke bare synligheten av informasjonselementene som utgjør konteksten, men også mengden informasjon som kan knyttes til dokumentet.

Men er kvantiteten informasjon i denne sammenhengen ekvivalent med kvaliteten på informasjonen som er tilgjengelig og synlig? På den ene siden vil det kunne bli for mye informasjon til å skape en oversiktlig fremstilling av dataene som er hentet ut av søkekriteriene og deretter koblet til mulig relevant annet materiale gjennom en slags snøballeffekt. På en annen side vil et søk i en semantisk web kunne være såpass spesifisert at dataene som hentes ut kan tolkes på et begrenset grunnlag med en mulighet for å søke videre ut fra det materialet du først lette etter, forhåpentligvis for en økt forståelse om at det dokumentet brukeren først klikket seg inn på ikke bare er en del av en større enhet, men også at det finnes omstendigheter rundt tilblivelsen av dokumentet som spiller inn på hvordan dokumentet var tiltenkt å forstås, som til sist igjen vil spille inn på brukerens forståelse av innholdet i dokumentet. På denne måten kan man se at LOD kan åpne for mange muligheter ved det å dele arkivmateriale på nett. Derfor er det viktig å kunne bevare konteksten på en tilfredsstillende måte, også på dokumentnivå, når vi nå gjør arkivene tilgjengelig på nett. ■

Å BESKRIVE DOKUMENTENES INNHOLD SKAPER UNØDVENDIG REPETISJON AV INFORMASJON [...] SOM VIDERE KAN FØRE TIL AT BRUKEREN IKKE ØNSKER Å GÅ DYPERE INN I MATERIALET FOR EN BEDRE FORSTÅELSE. MEN DERSOM MAN INKLUDERER INFORMASJON OM ARKIVENE, F.EKS. DATOER, STEDER, AKTØRER, OSV., VIL MAN SE ET FOKUS PÅ ARKIVENES KONTEKST.

- 1 Riksrevisjonen (2017) *Riksrevisjonens undersøkning av digitalisering av kulturarven*. Dokument 3:4 (2016-2017). Hentet 03.05.18 fra <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter/Documents/2016-2017/DigitaliseringKulturarv.pdf>
- 2 Pugh, M. J. (2011). Archival Reference and Access. I *Encyclopedia of Library and Information Sciences*, tredje versjon. Taylor and Francis: New York. Publisert på nett 29. aug. 2011; s. 162-178. Hentet 23.05.18 fra <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780849397110/chapters/10.1081%2FE-ELIS3-120043645>
- 3 Yeo, G. (2014). Context, Original Orders, and Item-Level Orientation: Responding Creatively to Users' Needs and Technological Change. I *Journal of Archival Organization*, 12:3-4, 170-185. Hentet 30.08.17 fra <https://dx.doi.org/10.1080/15332748.2015.1048626>
- 4 Meisingset, K. (2018). Arkivenes fremtidige samfunnsposisjon. *Arkivråd*, 2/18, s. 26-29. http://www.arkivrad.no/sites/arkivrad/files/arkivrad_2_2018.pdf
- 5 Riksrevisjonen (2017) *Riksrevisjonens undersøkning av digitalisering av kulturarven*. Dokument 3:4 (2016-2017). Hentet 03.05.18 fra <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter/Documents/2016-2017/DigitaliseringKulturarv.pdf>
- 6 Hawkins, K. (2009). Reflections on InterPARES. A Pattern Language for Electronic Records. *Archivaria*, 67, Association of Canadian Archivist, Ottawa. Hentet 22.05.18 fra <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/13213/14494>
- 7 ABM Skrift #66 (2010): Åpen og samordnet tilgang til kulturarven. Anbefalinger for en vellykket tilstedeværelse i den digitale kulturelle verden. 2. utgave. ABM-utvikling, Oslo. Hentet 25.02.18 fra <http://www.kulturradet.no/documents/10157/1cf94347-56d1-4296-8dae-e4ff751089ab>
- 8 Sødning, T. (2018). Den kunstige arkivaren. *Arkivråd*, 2/18, 14-17. http://www.arkivrad.no/sites/arkivrad/files/arkivrad_2_2018.pdf
- 9 For mer informasjon om programvaren, se <https://www.stiftelsenasta.no/programvare/asta-5/>
- 10 Theimer, K. (2011). Conclusion – Archivists and Audiences: New Connections and Changing Roles in Archives 2.0. I K. Theimer. *A Different Kind of Web: New Connections between Archives and Our Users*. S. 334-346. Chicago: Society of American Archivists.
- 11 Marthinsen, J. H. (2012). *Arkivteori – en innføring*. Oslo: Riksarkivet.
- 12 Cook, T. (2010). Proveniens i den digitale tida: Gammel bør eller fremtidshåp for arkivprofesjonen? I *Tidsskriftet Arkiv*, 2, 2011. Hentet 20.08.15 fra <https://journals.hioa.no/index.php/arkiv/article/view/910/801>
- 13 *Aboutness*, se Schaffner, J (2009): *The Metadata is the Interface. Better Description for Better Discovery of Archives and Special Collections, Synthesized from User Studies*. OCLC Research, Dublin Ohio. Hentet 03.09.17. fra <http://www.oclc.org/content/dam/research/publications/library/2009/2009-06.pdf>

«TRYGG DIGITAL LEVERING»

– et digitaliseringsprosjekt og dets brokete vei

Av Rune Lothe, IKA Hordaland

Hvordan oppstår endringer? Ofte starter det med at det oppstår et behov. Høsten 2016 flyttet postkontoret vårt fra nabobygget til et bygg en god kilometer unna. Jeg vet ikke om det var de enorme nedbørsmengdene i Bergen denne høsten eller om det ble akkurat litt for langt å gå til posten som var utslagsgivende, men behovet for at noe måtte gjøres hadde aldri vært tydeligere.

Et prosjekt blir til

Vi måtte tenke nytt rundt utsendelse av klientmapper og det at postkontor flyttet ga oss en dytt. Vår rutine på dette tidspunktet var å ekspedere originale klientmapper rekommandert til eierkommunene for vurdering av innsynskrav. Dette var ressurskrevende, både i henhold til tid og økonomi. Behovet for å få en ny løsning som tilfredstilte både våre og kommunene sine forventninger og krav gjorde seg derfor gjeldende. For å komme i gang ble prosjektet «Trygg digital tilbakelevering» startet.

Hva er et bra resultat?

Våren 2017 startet arbeidet med å utvikle et konsept. Vi startet med å stille oss spørsmålet om hvilket resultat vi ønsket at prosjektet skulle levere. Det enkle svaret var kort og godt *en bra ting*, eller en klar forbedring av dagens løsning, hva angikk, tilgang, kostnad, tidsbruk og sikkerhet. «En bra ting» ville være om vi på bestilling kunne skanne og sende disse dokumentene via internett, selvfølgelig på en trygg måte der innholdet og forsendelsen ble kryptert og bare kunne åpnes i andre ender av autoriserte personer.

Vi begynte prosjektet med å undersøke markedet for denne type løsninger. Fantes det løsninger som kunne tilpasses våre behov eller måtte det utvikles?

Hvem kan levere det vi trenger?

IKA-Hordaland IKS behandler særlig sensitive personopplysninger. Vi var derfor avhengig av å finne noen som kunne levere en løsning for forsendelser med sikkerhetsnivå 4 om vi skulle lykkes med prosjektet. Et av konseptene virket interessant og vi startet dermed en dialog med leverandør av dette. I tillegg konsulterte vi med Datatilsynet. De gav en foreløpig tommel opp.

INTERESSEKARTLEGGING – NOEN ANDRE SOM HAR ET LIGNENDE BEHOV?

Samtidig som vi jobbet med konseptet kontaktet vi ulike interessenter i det arkivfaglige miljøet og spurte om de ville være med i et felles prosjekt. Det var flere som viste interesse, men det var viktig for oss at vi ikke ble for mange og at de som ble med i prosjektet var enig med oss om hvilket resultat vi jobbet mot og hvilket behov det skulle løse. Noen interessenter ønsket at vi ikke bare skulle levere trygt, men at de skannede filene også kunne lagres trygt og at man videre etablerte en sky-løsning som gjorde at kommunene ville ha digital tilgang til klientmappene også i etterkant. Dette var noe annerledes og vesentlig mer omfattende enn det konseptet vi så for oss som et behov. Vi så absolutt merverdien i en slik løsning og gikk derfor gjennom både vårt eget og kommunene sitt

VAR DET ET STORT BEHOV FOR OSS ELLER KOMMUNENE AT KLIENTMAPPENE ETTER SKANNING VAR TILGJENGELIG DIGITALT?

behov på nytt. Var det et stort behov for oss eller kommunene at klientmappene etter skanning var tilgjengelig digitalt? Kunne en slik løsning gjøre at papirmappen kunne kasseres til fordel for en digital kopi? Dette ville både øke tilgjengelighet og spare kostander på fysisk lagring og framfinning? Svaret fra kommunene var et ikke entydig ja. Engangskostnadene ved å skanne var store og driftskostnadene ukjent. Tallet på innsyn i den enkelte klientmappe etter deponering var å regne som lav. Ofte ville mappen bare bli rekvirert 6–7 ganger i et 25–100 års perspektiv. I tillegg ville mappen som regel bli rekvirert av *forvaltningen* selv. Vårt og kommunene sitt behov for tilgjenge-

lighet til dokumentasjonen, kunne derfor løses gjennom gode søkbare registre og en effektiv saksbehandling fra vår side. Interessentanalysen var likevel viktig. Den gav oss en del nye perspektiver og ideer. Det ble likevel bestemt at vi holdt på opprinnelige ideskisse. Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane ble med på prosjektet. Sammen sendte vi en søknad til Arkivverket om å få utviklingsmidler til å lage en løsning for en «trygg digital tilbakelevering av personregistarkiver, samt ei automatisert sletting av digitale kopier».

Prosjektet blir skrinlagt i startgropen

Vi hadde nå gjort unna behovsanalysen, utviklet en ideskisse og et tjenesteforløp og gjennomført en interessentanalyse. Det hele virket lovende, men da vi gjorde en enkel gevinstanalyse viste det seg imidlertid at kostnaden med å utvikle og drifte den tekniske

// Foto: Shutterstock.com //

løsningen ble for høy. Vi klarte ikke å sannsynliggjøre at volumet av forsendelser kom til å bli så stort at løsningen ville bli lønnsom. Skulle IKA-Hordaland IKS og Sogn og Fjordane fylkesarkiv ta alle utviklingskostnadene måtte løsningen bli en fellesløsning for hele arkivsektoren, for at denne type løsning skulle bli lønnsom. Interessentanalysen hadde vist at det kunne bli vanskelig da arkivsektoren tydelig hadde ulike behov.

Prosjektet var nær å bli skrinlagt før det hadde begynt. Helt tilfeldig ble vi derimot gjort oppmerksom på en rekke felleskomponenter tiltenkt digitaliseringsprosjekter i offentlig sektor. Dette var felleskomponenter som DIFI og KS hadde utviklet. Vi gikk tilbake til tegnebrettet og åpnet en dialog med DIFI og KS, med et utgangspunkt om å bruke en eller flere av deres felleskomponenter som en sentral del av løsningen

vi ønsket å utvikle. Dette ble et avgjørende vendepunkt i prosjektet.

Felleskomponentene entrer banen

Samtaler med KS startet og vi skisserte et nytt konsept, tjenesteforløp og lagde en ny gevinstanalyse. Konklusjonen ble at ved å bruke KS-Fiks meldingsutveksler og SvarUt, kunne løsningen både være sikker og lønnsom selv med et lavt antall forsendelser. Dette var faktisk akkurat det vi trengte og vi skrev under en driftsavtale med KS om bruk av deres løsning.

Løsningen var på plass etter få dager og vi startet en pilot for å teste det ut på noen få kommuner. Samtidig startet arbeidet med å lage noen enkle rutiner. Denne testingen var helt avgjørende for det videre arbeidet i prosjektet og vår erfaring er at det er viktig å starte tidlig med dette. Resultatet var at løs-

ningen ikke ble helt perfekt, men tidlige viste tilbakemeldingene fra kommunene (brukerne) at de stort sett var meget fornøyd. De syntes løsningen hadde en positiv effekt på deres arbeids-hverdag. Samtidig løste det også IKA-Hordaland IKS sin utfordring med rekommanderte sendinger. I løpet av testperioden kom imidlertid en ytre konsekvens som vi tidligere ikke hadde viet nok oppmerksomhet, nemlig GDPR.

Personvernforordningen – får konsekvenser for prosjektet

Innføringen av GDPR den 15. juni medførte krav som vi ikke tok høyde for i den opprinnelige konseptutredningen. Vi måtte derfor kjøpe kompetanse på GDPR, samt revidere alle databehandleravtaler med kommunene, KS- Svar UT og med firma som vi leaser skannere og stormaskinløsninger av. Det ble også nødvendig å gjøre tekniske

endringer og oppgraderinger på våre serverløsninger og sak- arkivsystemer. I tillegg måtte vi sette i gang en revisjon av styringsdokumentasjon og våre rutiner, for å dokumentere at den valgte løsningen er i samsvar med forordningen samt standarder for informasjonssikkerhet.

Selv om dette har forsinket ferdigstillingen og utløst merkostnader, er det helt nødvendig for å ivareta den enkelte sitt personvern. Kommunen som ansvarlig eier av oss som selskap skal også være trygg på at løsningen er i samsvar med lovverket og ivaretar personvernet.

Sikkerhet og innebygget personvern som standardinnstilling i løsningen

Allerede i konseptutredningen var det satt som krav at løsningen skulle ha innebygget personvern som standardinnstilling. Vi satte et krav om at løsningen skulle ha høyeste sikkerhetsnivå og at tilganger skulle knyttes til roller både internt hos oss og i løsningen. I praksis fungerer det slik at når vi mottar innsynsforespørsel, finner den ansatte med autorisert tilgang frem klientmappen. Mappen skannes til PDF/A- dokument med en oppløsning 300 DPI til et filområde i vårt nettverk som kun autoriserte ansatte har tilgang på. Saken registreres i en tilgangsstyrt arkivdel i vårt sak- og arkivsystem. Den ansatte logger seg på forsendelsesløsningen med sikkerhetsnivå 4, som er tilsvarende BankID. Inne i løsningen oppgir vi organisasjonsnummer til mottakende kommune og følger rutinebeskrivelsen i KS Svar UT for manuell forsendelse uten print. Før forsendelsen sendes til meldingsutveksleren gjennom SvarUt blir den kryptert og lagres da kryptert på disk klar til forsendelse. Meldingen sendes direkte til mottakende kommune sin Altinn. Ingen andre enn mottaker har tilgang til forsendelsesfilen (heller ikke super-

TRYGG LEVERING OG PERSONVERNET ER PÅ DENNE MÅTEN BYGGET INN I SELVE LØSNINGEN, NOE SOM OGSÅ ER ET KRAV I GDPR. I TILLEGG ER DET ET KRAV OM AT SELVE PROSESSEN, LØSNINGEN OG RUTINENE SKAL BESKRIVES OG AT DET SKAL FINNES DOKUMENTASJON SOM ER TILGJENGELIG.

administrator eller lokale administratører hos oss) Vi har tilgang til logg over forsendelsen og kan se når den er sendt samt tidspunktet for når den er levert og mottatt hos kommunen. Alle mellomlagrede filer på våre filområder slettes umiddelbart etter at filene er sendt til kommunen. Vi sletter også minne på skannere, senest ved bytte av skanner. Minne skal fysisk destrueres og vi skal ha kvittering for utført arbeid.

Kommunene må dekryptere forsendelsen ved mottak

Meldingen og filen kommer inn til kommunen sin Altinn. KS Svar inn mottaksservice gir mulighet for å laste ned sensitive forsendelser. Dette betyr at mottaker, det vil si den kommunen autoriserer, legger inn sitt offentlige sertifikat i SvarUt, og bruker sin private nøkkel til å dekryptere forsendelsesfilene som blir lastet ned. Alle forsendelser som lastes ned med Sakimport, for eksempel til kommunens sak/-arkivsystem, er kryptert frem til de åpnes i Sakimport. For at kommunene skal kunne åpne filen i Sakimport må sertifikatet deres lastes opp i SvarUt med nivå 4-innlogging. Sakimport kan ikke tas i bruk uten dette sertifikatet. Sertifikatet må også være tilgjengelig for Sakimport, slik at forsendelsene kan dekrypteres.

Trygg levering og personvernet er på denne måten bygget inn i selve løsningen, noe som også er et krav i GDPR. I tillegg er det et krav om at selve prosessen, løsningen og rutinene skal beskrives og at det skal finnes dokumentasjon som er tilgjengelig.

Databehandlerrollen – en øyeåpner og endringsagent

GDPR var en øyeåpner for oss. Hvilke personopplysninger kommunene lagrer hos oss på IKA Hordaland og hvorledes vi behandlet disse skulle reguleres i databehandleravtaler. Dette tvang oss til å gjøre nye risikovurderinger for alle prosesser og vår behandling av personopplysninger. Det ble for eksempel nødvendig å se på hvordan vi både bevarte forespørsler, førte bestandsoversikt, organiserte arbeidet og i hvilken grad vi hadde kompetansen som var påkrevd for at vi skulle behandle klientmappene slik løsningen la opp til. Med kilometervis av klientmapper og mange hundre innsyn i året, har følgeoppgavene og transaksjonskostnadene som kom med innføringen av løsningen økt gjennom hele veien prosjektet. Og, vi er ennå ikke ferdig.

Økonomien i prosjektet – det er dyrt å være «fattig»

Tjenesteinnovasjon er ressurskrevende, både personmessig og økonomisk. Vi skal ikke bare tenke nytt og innføre ny teknologi – vi skal samtidig bygge nye kulturer på tuftene til gammel (u)kultur. Alt dette skal skje ved at vi leier oss selv inn fra drift til vårt eget prosjekt (og tar i bruk kvelder og helger for å komme i mål).

Vi satte et opprinnelig budsjett for å gjennomføre arbeidet på 520 000,- hvor en stor del var avhengig av tilskudd fra Arkivverkets utviklingsmidler. Vi innser nå at dette budsjettet nok var vel optimistisk. Hadde vi satt oss ned og laget budsjett ut i fra hva vi nå ►►

vet, så ville vi trolig aldri ha startet arbeidet. Da tilsagnet på utviklingsmidler fra Arkivverket kom var det om lag 100 000,- under det vi hadde søkt om, men vi var allerede forbi det tidspunktet der vi hadde forpliktet oss til å gjennomføre. Vi la det inn i gevinstanalysen og det viste at enten måtte prosjektet skrinnlegges, gå tilbake til konseptfasen og finne en «billigere» løsning eller legge mer midler inn selv. Vi endte med en kombinasjon av de to siste. Ved oppstart av testkommunene tilsa gevinstanalysen at løsningen ville være lønnsom etter å ha vært i drift i 1 år. Nå som vi nærmer oss overlevering til linjen, og er i ferd med å gjøre opp regnskapene og skrive de siste rutinene og rapportene, må dette justeres. Er vi heldige er løsningen trolig lønnsom om 3 år. Vi var for optimistiske til innsparinger som skulle komme som følge av prosjektet. Vi satte opp alt for høy inntjening og unnlot å budsjettere med risiko for følgekostnader som kan forekomme ved å sette i gang et såpass omfattende prosjekt, spesielt for en liten organisasjon uten noe særlig erfaring med tjenesteinnovasjon. Men, vi gjorde noen ting riktig selv om det var mer ved tilfeldighet enn som en del av en planlagt prosess. Vi hørte på råd fra

KS og DIFI og brukte veikartet for tjenesteinnovasjon så langt vi kunne. Vi oppdaterte gevinstanalysene, noe som ga oss informasjon nok til å gjøre små justeringer underveis. Den foreløpige konklusjon på det økonomiske er at løsningen ikke nødvendigvis sparte kostnader eller tid i vår ende, men den vil trolig spare kostnader i kommunen og brukerne sin ende.

Brukerevaluering – fra bra til bedre

Selv om prosjektet ennå ikke er slutført har vi likevel gjennomført en brukerevaluering av løsningen blant kommunene som er i test. Hensikten var å finne ut i hvilken grad løsningen dekket behovet til kommunen, om de var fornøyde og om det var nødvendig med endringer før en endelig over-

levering til linjen. Vi burde nok ha gjennomført en brukerundersøkelse i forkant for å kunne si med stor sikkerhet om endringen faktisk hadde ført til en bedre brukeropplevelse nå enn før. Generelt er brukerne utelukkende positive i sine tilbakemeldinger.

Måling av tidsbruk og gjennomsnittstiden på behandling av innsyn har som følge av innføring av løsningen gått fra 4–5 virkedager til 1 virkedag. I de beste tilfellene var vi nede i 40 minutter fra vi mottok innsynsforespørsel til kommunen har lastet ned de skannede dokumentene.

Kunne noe vært gjort bedre eller annerledes? Ja absolutt. Strategiske valg vi gjorde, som at vi tok oss god tid til i konseptfasen og var særlig oppmerksom på *what to do* og *what not to do*, både åpnet og lukket en del veier og mulige løsninger. Noe av det vi er mest fornøyde med er at vi klarte å holde det vi skulle gjøre smalt nok til at vi kunne levere, selv om vi feilet i begynnelsen. Dette til tross for at vi hadde tatt oss vann over hodet økonomisk og at mange interessenter ville utvide det vi skulle levere til noe mer. Blant brukerne oppleves løsningen å ha mindre risiko for både tap av dokumentasjon og at uvedkommende skal få tilgang til personsensitiv informasjon. Vår konklusjon er at prosjektet langt på vei har levert den effekten vi hadde som mål at skulle leveres, nemlig «trygg levering». ■

- IKA-Hordaland IKS er et interkommunalt selskap eid av 32 kommuner i Hordaland og vi er blant annet arkivdepot for våre eiere
- Prosjektet «Trygg digital tilbakelevering» er et samarbeid mellom IKA-Hordaland IKS og Fylkesarkivet i Sogn & Fjordane.
- Prosjektet ble støttet økonomisk av Arkivverket
- Samarbeid rundt utvikling og konsept med signant.no, KS, DIFI og Datatilsynet.

Valgkomiteen er i gang med forberedelsen av **VALG TIL TILLITSVERV I NORSK ARKIVRÅD (NA)** for perioden april 2019 til mars/april 2021.

Valgkomiteen ønsker seg et bredt utvalg av kandidater, og ber med dette om forslag til kandidater fra medlemmene i NA.

Det må gå klart fram hvilket verv nominasjonen gjelder. Det bes opplyst om kandidatene er forespurt og har sagt seg villige til å stille til valg. Du kan også nominere deg selv.

Oversikt over hvilke verv som er på valg i 2019 finner du på nettsiden:
<http://www.arkivrad.no/var-organisasjon/generalforsamling>

Nominasjoner, med en kort begrunnelse kan sendes til postmottak@arkivrad.no

Frist for nominering er desember 2018.

Bruk anledningen til å komme med forslag til kandidater!

MELD DEG PÅ VÅRT NYHETSBRV!

Få invitasjoner til kurs, seminarer og medlemsmøter, samt informasjon om Norsk Arkivråds arbeid.

Meld deg på vårt nyhetsbrev!
arkivrad.no/informasjonsbrev

VI BEKLAGER!

Beklageligvis falt forfatteren bort i artikkelen «Bergen kommune har ansatt sin første digitale medarbeider – Digifrid» i utgave 2/2018. Artikkelen er skrevet av **Kjersti Steindal**, prosjektleder – digitalisering og innovasjon konsern i Bergen kommune.

AI = ArkivIntelligens

Data er den nye oljen, og arkivene er 1) fylt til randen med det eller 2) burde vært fylt til randen med det – og i begge tilfeller kan AI være en muliggjører. Tilgjengeliggjøring, formidling, søking, sammenstilling, gjenbruk i den ene enden av arkivens livssyklus.

Automatisk dokumentfangst og påføring av metadata i den andre enden. For å nevne noe.

Jeg leder Section of Professional Associations (SPA), en underseksjon i International Council on Archives (ICA). Det er Norsk Arkivråd som støtter vervet mitt økonomisk. I skrivende stund har SPA 84 medlemsorganisasjoner fra hele verden og siden vi representerer så mange, har SPA en spesiell posisjon i ICA, og den som til enhver tid leder SPA, er også medlem av mange andre organer i ICA. Nytt av året er at SPA-lederen er medlem av Forum for National Archivists (FAN), altså seksjonen for nasjonalarkivarer. Jeff James, som er nasjonalarkivar i England, er nyvalgt president for FAN. Nasjonalarkivet i England ligger i Kew Gardens, i utkanten av London, i en mastodont av en bygning som gir i hvert fall meg assosiasjoner til både fremtiden, 70-tallet, romskip, militærbunkers og tradisjonell japansk arkitektur. Prøv å se for deg det hvis du kan! De er digitalt langt fremme og det er flott at Jeff James nå har blitt leder av FAN fordi han også bringer dette med seg inn i FAN og ICA og de andre nasjonalarkivene. Digitalisering er jo ikke noe som bare et enkelt nasjonalarkiv trenger å tenke på, dette gjelder alle.

I september inviterte Jeff James, med verdens kuleste tittel: The Keeper, til et seminar om kunstig intelligens, eller AI om dere vil (Artificial Intelligence),

Av Vilde Rogne,
Norsk Arkivråd
– utenfor The
National Archive

og arkiv. Det var lærerikt og interessant, og gir et frempek mot noe vi ennå ikke ordentlig aner konturen av, men som jeg er sikker på kommer til å bli en revolusjonerende muliggjører for vår bransje.

Seminaret varte i to dager. Den første dagen var forbeholdt FAN-medlemmer, altså nasjonalarkivarer og deres inviterte gjester. 20 nasjonalarkivarer var representert, noe som både arrangørene og deltakerne var litt skuffet over, dette burde vært fulltegnet, men kanskje oppleves det enn så lenge for langt unna hverdagen i nasjonalarkivene rundt om? Riksarkivar Inga Bolstad var der og hadde tatt med seg Kristin Jacobsen, fagdirektør og leder for seksjon for arkiv- og IT-utvikling i Arkivverket, så Norge var i hvert fall godt representert!

Dagen var lagt opp med noen teoretiske innlegg først, og deretter en halvdags workshop der vi ble aktivisert og utfordret. Allerede i introen slo Jeff fast at AI kan tas i bruk i hele verdikjeden vår, uansett i hvilken ende vi føler oss hjemme, fra danning til depot. Det handler både om å utnytte bedre det som ligger i de historiske arkivene, å automatisere de manuelle prosessene knyttet til for eksempel bevaring og kassasjon, og det handler om å digitalisere arbeidsprosessene hos alle virksomheter som

// Foto: Vilde Rogne, Norsk Arkivråd //

// Jeff James the Keeper – Crown copyright, courtesy of The National Archives. <http://www.nationalarchives.gov.uk/> //

skaper arkiv slik at dokumentasjonskrav blir ivaretatt av maskiner, ikke mennesker. Vi kan ikke ha manuelle prosesser når vi opererer med flere terrabyte med e-post. Mantra for de to dagene var at dette er noe man bare er nødt til å sette i gang med, men at man må begynne i det små. Tenke stort gjerne, men ikke tro at AI skal løse alt. Ta for seg en manuell prosess som er svært tidkrevende i virksomheten man jobber i, alliere seg med IT, stupe ut i det og finne ut hvordan man kunne ha løst det ved å få hjelp av en robot. Man bør jo selvsagt også ha en strategi, men man må være åpen for at veien må bli til mens man går, da dette er ukjent terreng for de fleste av oss.

Alan Brown, professor ved universitetet i Surrey, ledet ettermiddagens workshop med tittel: Digital transformation workshop. Han bygget opp workshopen på en måte som gjorde at vi fikk god forståelse for at dette ikke bare handler om IT, det handler vel så mye om behov og kultur og folk. Han minnet oss om at alle gode ideer har sitt utspring i dårlige ideer, det er sånn vi får utvikling. Verden er også uforutsigbar, ting endrer seg, og plutselig vil folk han

noe annet enn i går og noe helt annet enn forventet. Strategisk endringsledelse må være overskriften for alt vi gjør og han anbefalte oss alle å ta i bruk «Business Model Canvas» som metode for å legge opp gode prosesser, store som små. Søk opp mal på nettet, det finnes masse gode ressurser.

Dag to av seminaret var åpent for alle interesserte. Det var innlegg fra mange som hadde tatt i bruk AI eller maskinlæring i sitt arbeid. Eksempelvis Mevan Babakar som jobber med å sjekke fakta i firmaet FullFact i Storbritannia. De har tatt i bruk automatisering på enkle fakta-sjekker slik at de selv kan bruke mest mulig tid på de vanskeligere sakene. For eksempel kan en politiker hevde at «arbeidsledigheten går ned» i en debatt på TV. Fullfact setter på robotsøket sitt i tilsvarende virksomhet som SSB: UK Statistics Authority. UKSA har tilgjengeliggjort dataene på en slik måte at man kan kneppe på løsningen til FullFact. Mevan sa at det er ikke tvil om at løsningene forbedrer og effektiviserer fakta sjekkingen, men de erstatter ikke folk.

Anthea Seles, generalsekretær i ICA, snakket om hvor viktig det er at vi tar i bruk AI for å klare å drive gruve drift, altså utnytte potensialet, på alle dataene i offentlig sektor. Arkivet er en ressurs i en virksomhet som sjelden blir utnyttet. Det er mer utbredt i privat sektor der informasjon gjerne blir sett på som en konkurransefordel. Mange offentlige etater har begynt å bruke maskiner for å analysere og sortere data, men hvor er arkivaren oppi det? Vi burde melde på kompetansen vår. Anthea fortalte at det er flere undersøkelser som viser at for hver terrabyte av dokumentasjon som ligger lagret i et arkivsystem (information management system), ligger det 25 terrabyte på fellesområder, i Outlook og andre steder der ustrukturerte data lagres. Vi burde ta kontrollen!

En av de siste innledderne, skulle snakke i 30 minutter, han kastet ut en Rubiks kube til en tilfeldig tilhører og sa han skulle si fra når han hadde løst den. Han klarte nesten en side i løpet av innlegget. Verdensrekorden for et menneske å løse kuben er 4.22 sekunder. Rekord for en robot er 0.38. Det er bare å begynne å øve! ■

Hvordan kan maskinene gi **FAGFOLK MER TID** til det de er **GODE PÅ?**

Se for deg at man med kunstig intelligens kunne lese og forstå ethvert arkivert dokument gjennom et raskt søk, og samtidig finne, systematisere og se sammenhenger mellom dokumentene. Kunne det effektivisere arbeid og skape rom for mer spennende oppgaver?

I NRK-programmet «Hvem tror du at du er?» gjøres en møysommelig nøsting i kirkebøker, arkiver og andre kilder for å finne frem til historier i kjendisers slekt. Det å finne fakta, kilde for kilde, bygger dramaturgien og driver programmet fremover. Dersom søk og informasjonsgjenfinning hadde vært like enkelt som beskrevet i introduksjonen til denne teksten, ville maskinene finne hele slekthistorien på 1-2-3. Med faktaene raskt på bordet ville journalistene kunne bruke all tiden sin på det maskinene ikke kan, nemlig å knytte faktaene til menneskelige reaksjoner og relasjoner og lage den gode historien. På samme måte kan teknologi brukes til bedre informasjonsthenting i rike arkiver.

I sin bredeste forstand betyr kunstig intelligens (AI) at maskinene løser problemer på samme måte som mennesker ville gjort. Slik kunstig intelligens eksisterer ikke, og vil sannsynligvis heller aldri gjøre det. I dag er det vi omtaler som AI oftest programvare som automatiserer og effektiviserer

Av Frode Lund Nielsen,
Nordic Head of
Presale i ayfie.
Foto: Siw Pessar

kjente prosesser. Eksempler er Bergen kommunes Digifrid og UDIs Ada, som ble omtalt i forrige utgave av Arkivrådets magasin. De løser rutineoppgaver på en god måte. Begrensningen i denne type løsninger er at de ikke tar høyde for kontekst og kunnskap.

// Foto: Shutterstock.com //

// Foto: Pixabay.com/no //

Fra automatisering til hjulpet intelligens

Det fins AI-løsninger som kan mer enn å automatisere prosesser. Eksempelet med «Hvem tror du at du er?» viser det som på engelsk kalles «aided intelligence», altså hjulpet intelligens: maskindrevne løsninger hjelper arbeidsprosesser som utføres av mennesker. Fagpersonen må fortsatt bruke sin kompetanse og erfaring for å ferdigstille jobben, men maskinen har kommet frem til det relevante materialet som trengs for å gjøre den.

Det som gjør dette mulig, og som også kan implementeres for norske arkiver, kalles natural language processing (NLP). Systemet kan gjenkjenne en strøm av symboler som bokstaver, en strøm bokstaver som ord, og en strøm ord som setninger og deretter sette dette

i sammenheng. Ved søk kan man så sette ord i kontekst, og se sammenheng mellom dokumenter. Systemet kan forstå og kategorisere emner og konsepter uten at et menneske må lese gjennom store mengder tekst. Utfordringen er at systemene må lære, og det kan være tidkrevende før søk blir presise. Det er imidlertid mulig å implementere store databaser av kodet kunnskap om språk, slik at systemet i stor grad blir «ferdig trent» før det tas i bruk, og dermed kan levere verdi med en gang.

Ekspertisen brukes bedre

For arkivering og saksbehandling er dette svært interessant teknologi. Målet er ikke å erstatte arkivaren eller saksbehandleren, men å hjelpe med arbeidsoppgavene. Prosessen med å finne, analysere og forstå dokumenter

blir automatisert, og fagfolk kan heller bruke tiden til å anvende sin ekspertise. Det kan redusere saksbehandlingstider, uten at det går utover kvaliteten.

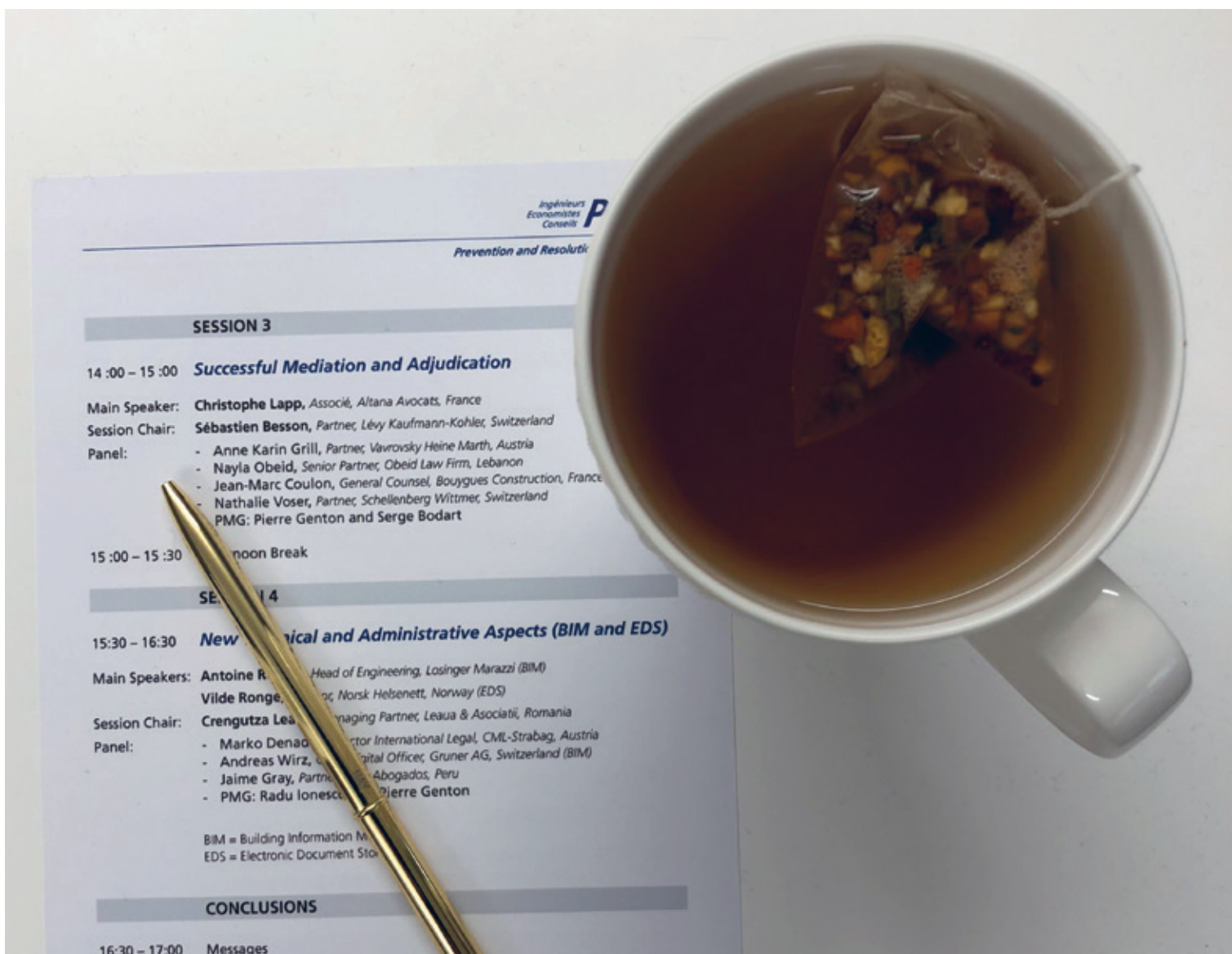
Vi har eksempler på at denne teknologien er innført i advokatbransjen, nettopp for å la advokatene bruke mer av tiden til å anvende sin juridiske ekspertise og gi bedre bistand til klienter, mens maskinene gjør rutineoppgaver og sørger for bedre informasjonsgjenfinning og kunnskapsdeling. Innen arkiv og saksbehandling er dette fortsatt ganske nytt, men jeg er sikker på at vi vil se mer av det også i Norge.

Raskere saksbehandling med bedre kvalitet er et mål alle offentlige etater jobber mot. Teknologien som nå banker på døren gjør det mulig – hvis vi tør. ■

EN HYLLEST til arkivaren!

📄 Tekst og foto: Vilde Ronge, Norsk Arkivråd

Fredag 18. oktober holdt jeg et foredrag i Sveits om hva som skal til for å få til god arkivering. For en forsamling bestående av advokater og ingeniører fra Europa og USA som jobber med voldgift.

Og hva er voldgift, spør du kanskje? Og hvorfor var jeg der og snakket om arkivering? Og hvorfor akkurat meg? Jeg kommer tilbake til det, men jeg kan si en ting og det er at jeg har sjelden følt meg så ettertraktet og omsvermet etter et innlegg som da jeg gikk ned fra podiet i ærverdige Beau Rivage Palace Hotel i Lausanne, som for øvrig er regnet som et av Europas beste hoteller. At det jeg kan, min kompetanse, liksom var det gjeveste i hele verden. Jeg fikk stikkende visittkort i hånden med spørsmål om jeg kunne komme og være konsulent i Paris og London og Bucuresti.

Jeg er lidenskapelig opptatt av faget vårt og fremsnakker arkiv så ofte jeg kan. Det er primært av to årsaker jeg nesten uten unntak sier ja til å holde foredrag: 1) å snakke om arkiv i positive ordelag er viktig for å veie opp mot mye av det som svirrer rundt av negativitet: arkiv er vanskelig, arkiv er en tidstyv, arkiv er belastende i en travel arbeidshverdag. Og 2) arkiv blir viktigere og viktigere i vårt digitale samfunn. Vi omgir oss med så mye informasjon og arkivet trengs for å skille klinten fra hveten. *Arkivaren* trengs for å skille klinten fra hveten, og brukerne må fylle arkivet med hvete. Ja, nok om korn kanskje. Poenget mitt er at arkivarer må ha selvtillit på at det vi gjør er viktig, og brukerne våre, de som skal fylle arkivene, må vite at det de gjør er viktig.

I vinter en gang, for lenge siden, ble jeg kontakt av en mann i Sveits, Radu Ionescu, helt ute av det blå. Han sa han hadde fått navnet mitt via en felles bekjent av oss som jeg har møtt via mitt verv i International Council on Archives, Cristina Bianchi. Cristina døde plutselig, altfor tidlig, i fjor høst. Radu husket at jeg het Vilde fordi han hadde spurt Cristina om jeg var en Wild Woman.

// Sveits, solnedgang i Lausanne. //

Han googlet «vilde arkiv ica» og fant meg. Verden er rar altså. Radu er partner i et lite firma basert i Sveits som driver med voldgift. Og voldgift, det er en gren innen jussen som Wikipedia beskriver slik: *Voldgift* er en form for privat rettergang der en tvist løses av en voldgiftsrett i stedet for av de alminnelige domstolene. Jeg vil påstå at voldgift er like smalt og rart og sært som arkiv, minst! Radu fortalte at firmaet hans, PMG, skulle ha et jubileumsseminar i anled-

ning sine 35 år, og ville så gjerne ha arkivering på agendaen. Selvfølgelig. Hvem vil ikke det?

Jeg er opptatt av heistaler. Heistaler er en kort og spisset presentasjon som har som mål å påvirke og overbevise, få støtte eller skape forståelse. Det er det du sier når du tilfeldigvis møter en som sitter med nøkkelen til å få gjennomført en god idé du har, som du har tre minutter med og i den tiden må det du ►►

// Sveits, vakre Lac Léman i Lausanne. //

// Særøppgave om Sveits, kladdebok, kart og våpenskjold. //

si nå frem og føre til entusiasme for ideen. Helst må vedkommende skjønne hvor utrolig genial ideen din er for sin egen del. Da må man snakke enkelt, ikke bruke faguttrykk, skrelle ned budskapet til akkurat det viktigste og droppe alle detaljer, gjerne fortelle en historie, og viktigst: få frem hva tilhøreren kan få ved å gjøre som du sier. Da jeg skulle forberede meg til innlegget i Sveits, måtte jeg ha alt dette i hodet. Jeg skulle snakke i 15 minutter og svare på spørsmålet: hva må til for å få god arkivering?

Særøppgaven jeg skrev om Sveits i 9. klasse ble inngangen min. Både for å få en personlig vri, en historie, men også for å få frem viktige elementer ved arkivering: tilgjengelighet, bevaring, gjenfinning. Jeg snakket om dugnadsarbeidet som er et av premissene for å fylle arkivene i denne pussige transformasjonstid fra manuelle til maskinelle prosesser som vi befinner oss i nå. Og til slutt tok jeg for meg ARMA Internationals åtte prinsipper for arkivering (ARMA Generally Accepted Recordkeeping Principles).

Jeg må ha gjort noe riktig, den forholdsvis lange heistalen funka, tilhørerne responderte og selv om jeg følte meg som en fisk på land hele dagen gjennom, jeg var nemlig nest-siste post på programmet, fikk jeg en skikkelig oppsving for yrkesstoltheten min. Tre ganger hurra for arkivaren! ■

ARMA INTERNATIONALS ÅTTE PRINSIPPER FOR ARKIVERING

The Generally Accepted Recordkeeping Principles® (Principles) constitute a generally accepted global standard that identifies the critical hallmarks and a high-level framework of good practices for information governance. Published by ARMA International in 2009 and updated in 2017, the Principles are grounded in practical experience and based on extensive consideration and analysis of legal doctrine and information theory. They are meant to provide organizations with a standard of conduct for governing information and guidelines by which to judge that conduct.

Principle of Accountability: A senior executive (or a person of comparable authority) shall oversee the information governance program and delegate responsibility for information management to appropriate individuals.

Principle of Transparency: An organization's business processes and activities, including its information governance program, shall be documented in an open and verifiable manner, and that documentation shall be available to all personnel and appropriate, interested parties.

Principle of Integrity: An information governance program shall be constructed so the information assets generated by or managed for the organization have a reasonable guarantee of authenticity and reliability.

Principle of Protection: An information governance program shall be constructed to ensure an appropriate level of protection to information assets that are private, confidential, privileged, secret, classified, essential to business continuity, or that otherwise require protection.

Principle of Compliance: An information governance program shall be constructed to comply with applicable laws, other binding authorities, and the organization's policies.

Principle of Availability: An organization shall maintain its information assets in a manner that ensures their timely, efficient, and accurate retrieval.

Principle of Retention: An organization shall maintain its information assets for an appropriate time, taking into account its legal, regulatory, fiscal, operational, and historical requirements.

Principle of Disposition: An organization shall provide secure and appropriate disposition for information assets no longer required to be maintained, in compliance with applicable laws and the organization's policies.

Allmennhetens rett til å få innsyn i forvaltningens interne dokumenter

Av professor dr. juris Johan Greger Aulstad, Universitetet i Tromsø

Hvorfor har vi regler om innsynsrett?

I 1990 var det kun 14 land som hadde vedtatt regler som sikrer allmennheten rett til innsyn i offentlig virksomhet. I dag er det mer enn 110 land som har innført slik lovgivning. En sentral årsak til den raske utbredelsen av innsynslovgivning er en voksende erkjennelse om at det er nær sammenheng mellom borgernes rett til innsyn i offentlig virksomhet og muligheten for å få etablert og opprettholdt et bærekraftig representativt demokrati. Uten regler som sikrer allmennheten rett til innsyn i den virksomheten som utøves av politikere og forvaltningen, vil det være vanskelig for den enkelte å benytte stemmeretten sin på en hensiktsmessig måte. Regler som sikrer allmennheten rett til innsyn er også et effektivt virkemiddel til å forhindre usaklig eller vilkårlig myndighetsutøvelse. Videre er innsynsretten sentral for å ivareta den enkeltes rett til fri meningsdannelse. Retten til fri menings-

dannelse har særlig vekt som argument når det gjelder opplysninger av stor samfunnsmessig betydning.

Hvis forvaltningen nekter innsyn i slike opplysninger, vil det fort kunne virke umyndiggjørende og gjøre det vanskeligere for den enkelte å danne seg meninger om forhold myndige mennesker må forutsettes å ha kjennskap til.

Offentlig virksomhet finansieres ved skatter og avgifter. Hvis en person nekter å betale de skatter og avgifter Stortinget har fastsatt, for eksempel fordi han er misfornøyd med kvaliteten på det offentlige tjenestetilbudet, vil vedkommende bli tvunget til å betale. Fra et etisk ståsted kan det hevdes at et rettssubjekt som ønsker å anvende fysisk makt eller trusler om bruk av fysisk makt for å tilegne seg andres eiendom og verdiskapning, bør ha byrden med å bevise at den fysiske maktbruken er nødvendig. Myndig-

hetene kan vanskelig oppfylle denne bevisbyrden uten å gi allmennheten innsyn i offentlig virksomhet. Det forhold at det offentlige er finansiert ved skatter og avgifter gjør også at det ikke er mulig å utpeke en eller flere bestemte eiere av offentlig virksomhet. I forlengelsen av dette kan man konstatere at verken de folkevalgte eller forvaltningen har eiendomsrett til de saksdokumentene som blir frembragt ved offentlig virksomhet. De saksdokumentene som finnes hos forvaltningen tilhører alle medlemmene av samfunnet. Alle bør derfor som utgangspunkt ha samme rett til innsyn i offentlige saksdokumenter.

Unntak fra innsynsretten

I samsvar med de hensyn det er redegjort for ovenfor slår Grunnloven § 100 femte ledd fast at «enhver har rett til innsyn i statens og kommunenes dokumenter». Forvaltningen kan bare avslå en innsynsbegjæring dersom dette har hjemmel i lov, og avslaget

// Foto: colourbox.com //

OFFENTLEGLOVA INNEHOLDER FLERE LOVBESTEMMELSER SOM GJØR UNNTAK FRA INNSYNSRETTE, FOR EKSEMPEL AV HENSYN TIL NORGES UTENRIKSPOLITISKE INTERESSER, NORGES FORSVAR OG NORGES TRYGGHET.

kan begrunnes ut fra «hensyn til personvern og av andre tungtveiende grunner». Offentleglova inneholder flere lovbestemmelser som gjør unntak fra innsynsretten, for eksempel av hensyn til Norges utenrikspolitiske interesser, Norges forsvar og Norges trygghet. Det er også regler som gjør unntak for saksdokumenter i ansettelsessaker, i saker om avvikling av eksamener og for å verne forskningsinteresser. Så lenge saksdokumentene som det er

begjært innsyn i ikke inneholder opplysninger som er underlagt taushetsplikt, er forvaltningen forpliktet til å vurdere merinnsyn etter offentliglova § 11 før innsyn nektes. Forvaltningen plikter med andre ord å vurdere om «omsynet til offentlig innsyn veg tyngre enn behovet for unntak». Hvis det foreligger en slik interesseovervekt i favør av innsyn, bestemmer loven at organet «bør» gi innsyn.

Unntaket for interne dokumenter

I praksis gjelder de fleste avslagene på innsyn interne dokumenter. Det vil si dokumenter som forvaltningen har utarbeidet som ledd i behandlingen av en sak. Grunnen til at forvaltningen kan nekte allmennheten innsyn i interne dokumenter, er kort fortalt at det skal sikre forvaltningen arbeidsro ved forberedelsen av en sak. I forarbei-

dene til offentliglova er unntaksadgangen videre begrunnet med at en rett til innsyn i interne dokumenter kan skape forventninger om at forvaltningen skal komme til et bestemt resultat som det kan være vanskelig for forvaltningen å gå imot. Tanken er følgelig at avgjørelsesfriheten til det organ som har ansvaret for vedtaket kan bli innskrenket dersom allmennheten gis rett til innsyn i sakens interne dokumenter.

Adgangen til å nekte innsyn i interne dokumenter gjelder imidlertid også etter at saken er ferdigbehandlet, men da gjør begrunnelsen for unntaksadgangen seg gjeldende med mindre styrke. Når saken er avsluttet kan forvaltningen for eksempel ikke bli hørt med at det å gi innsyn i sakens interne dokumenter vil kunne gi omverdenen en forventning om sakens utfall, som

det vil kunne være vanskelig for organet å gå imot. Heller ikke det bærende hensyn om å gi forvaltningen arbeidsro, og dermed muliggjøre en prosess hvor organet kan løse sine arbeidsoppgaver på en kreativ og effektiv måte, gjør seg gjeldende med samme styrke etter at saken er avsluttet. Å gi innsyn i interne dokumenter etter at vedkommende sak er avsluttet kan riktignok tenkes å påvirke organets mulighet til å løse fremtidige saker. Det er nemlig grunn til å tro at organets ansatte kan bli mer tilbakeholdne med å gi råd og innspill til organets saksbehandling dersom allmennheten gis en ubetinget rett til innsyn i interne dokumenter straks saken er avsluttet. Det samme vil gjelde for de enheter organet normalt samarbeider med ved sin interne saksforberedelse. I hvilken utstrekning de ansatte i forvaltningen vil bli mer tilbakeholdne med å gi innspill i fremtidige saker dersom allmennheten gis innsyn i sakens interne dokumenter etter at denne er avsluttet, lar seg imidlertid ikke fastslå eksakt.

En må imidlertid kunne gå ut fra at forvaltningens evne til å gjennomføre en effektiv saksbehandling blir mindre berørt når innsyn først gis etter at saken er avsluttet, og at dette vil gjøre seg sterkere gjeldende jo lengre tid som går.

AT OFFENTLEGLOVA GIR FORVALTNINGEN TILNÆRMET FRI ADGANG TIL Å NEKTE INNSYN I INTERNE DOKUMENTER OGSÅ ETTER AT VEDKOMMENDE SAK ER AVSLUTTET, STÅR I ET PROBLEMATISK FORHOLD TIL NORGES FORPLIKTELSER ETTER TROMSØKONVENSJONEN [...].

Tromsøkonvensjonen

I 2009 ratifiserte Norge Tromsøkonvensjonen, dvs Europarådets «Convention on Access to Official Documents», som er den første bindende internasjonale konvensjonen som anerkjenner en generell rett til innsyn i offentlige dokumenter fra offentlige styresmakter. Konvensjonen har ikke trådt i kraft ennå siden det forutsettes ratifikasjon fra minst ti land. Foreløpig er konvensjonen blitt signert av 14 land og ratifisert av 9. Tromsøkonvensjonen inneholder minstekrav for innsyn i offentlige dokument, og det forutsettes at landene som signerer har regler som gir mer innsyn enn det som følger av konvensjonen. At offentleglova gir forvaltningen tilnærmet fri adgang til å nekte innsyn i interne dokumenter også etter at vedkommende sak er avsluttet, står i et problematisk forhold til Norges forpliktelser etter Tromsøkonvensjonen artikkel 3 nr. 1 bokstav K. Denne bestemmelsen stiller krav om at nektelse av å gi innsyn i interne dokumenter bare kan skje når det er «be proportionate to the aim of protec-

ting [...] the deliberations within or between public authorities concerning the examination of a matter». I den forklarende rapporten til Tromsøkonvensjonen avsnitt 39 står det at utfallet av denne forholdsmessighetsvurderingen «is closely connected with the lapse of time». Dette er naturlig siden de hensyn som begrunner forvaltningens adgang til å nekte allmennheten innsyn i interne dokumenter i liten grad gjør seg gjeldende etter at vedkommende sak er avsluttet. En må derfor kunne gå ut fra at det som regel ikke vil være forholdsmessig etter Tromsøkonvensjonen artikkel 3 nr. 1 å nekte innsyn i interne dokumenter når forvaltningen har avgjort og avsluttet saken.

Tromsø-konvensjonen artikkel 3 nr. 3 bestemmer videre at konvensjonsstatene plikter å legge vekt på tidsmomentet ved utformingen av sin innsynslovgivning:

«The Parties shall consider setting time limits beyond which the limitations mentioned in paragraph 1 would no longer apply».

I den forklarende rapporten til Tromsøkonvensjonen, avsnitt 40 beskrives innholdet i bestemmelsen på følgende måte:

«This paragraph refers to Parties' duty to consider setting maximum time limits for limitations on the right of access to official documents. Access can never be refused after the expiration of any time-limit laid down in law».

// Foto: colourboxno //

Norske myndigheter har følgelig forpliktet seg til å vurdere å sette tidsfrister i de bestemmelser som gjør unntak fra allmennhetens innsynsrett. Hvis slike tidsfrister er vedtatt skal myndighetene være avskåret fra å anvende vedkommende unntaksbestemmelse etter fristens utløp.

Rettsstilstanden i Sverige og Finland

Alle land som har innført regler som sikrer allmennheten rett til innsyn, har samtidig vedtatt bestemmelser som gir forvaltningen rett til å unnta organinterne dokumenter. Flere land har imidlertid begrenset denne unntaksadgangen i tid, slik at forvaltningens rett til å nekte allmennheten innsyn i interne dokumenter opphører når saken er avsluttet. Et eksempel på dette er den svenske Tryckfrihetsförordningen 2:7 som regulerer når interne «handlingar» omfattes av innsynsretten. Bestemmelsen slår fast at interne «handlingar» som muntlige svar fra myndigheter,

utredninger og andre saksopplysninger, interne beslutninger og alternative forslag omfattes av innsynsretten «når det årende till vilket den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten».

Finsk rett går enda lenger enn svensk rett i å sikre allmennheten rett til innsyn i interne dokumenter. Etter finsk rett er utgangspunktet at det kun er det som i Norge regnes som organinterne dokumenter som kan unntas allmennhetens innsynsrett, men finsk forvaltning sin rett til å nekte innsyn i organinterne dokumenter er imidlertid ikke absolutt. Den finske offentlighetslagen § 6 bestemmer nemlig at allmennheten får en unntaksfri rett til innsyn i interne dokumenter etter at forvaltningen har sluttbehandlet saken. Innsynsreglene i Sverige og Finland viser at det det er fullt mulig å utforme innsynsregler som gir allmennheten en tilnærmet ubetinget rett til innsyn i interne dokumenter etter at forvaltningen har avsluttet saken.

Anbefaling

For å sikre at det norske regelverket oppfyller kravene i Tromsøkonvensjonens artikkel 3, bør det etter min mening vedtas bestemmelser som slår fast at offentleglova §§ 14–16 som utgangspunkt ikke får anvendelse på interne dokumenter etter at vedkommende sak er avsluttet. Forvaltningen vil imidlertid fortsatt ha plikt til å nekte allmennheten innsyn i opplysninger underlagt taushetsplikt. Videre vil forvaltningen fortsatt ha rett til å nekte allmennheten innsyn i medhold av de innholdsbaserte unntaksbestemmelsene i offentleglova §§ 17–26 selv om vedkommende sak er avsluttet.

Et alternativ kan være å endre merinnsynsbestemmelsen i offentleglova § 11 slik at ordet «bør» endres til «skal». Det er imidlertid ikke sikkert en slik endring vil være tilstrekkelig for å oppfylle Norges forpliktelser etter Tromsøkonvensjonen. ■

KRYSSORD

Vi har lyst til å prøve noe (gammelt) nytt og har laget et kryssord. Klarer du å finne alle svarene? Svarsetningen (langs pilene) kan du sende inn for å være med i trekningen av 3 premier:

1. premie: Gavekort fra ARK Bokhandel på 500 kr
2. premie: Gavekort fra ARK Bokhandel på 300 kr
3. premie: Gavekort fra ARK Bokhandel på 200 kr

Send svaret til: postmottak@arkivrad.no innen **4. februar 2019**.

Vinneren annonseres på vår Facebook-side.
 Alle lesere kan delta i konkurransen, uansett om de er medlem eller ikke.
 Medlemmer i redaksjonen kan ikke delta.

Riksarkivarens uttalelse

SPØRSMÅL:

Kan du svare meg på kva kriterier som må vere oppfylt for at ein skal vere eit fullgodt kommunalt arkivdepot. Eg finn masse om avlevering og dimensjonering, men ingenting om kva forpliktelsar som følger med det å ha ansvar for eit depot. Er det t.d slik at det er godt nok at ein kommune innreier eit rom i kjellaren og avleverer til det så lenge det har ei eller anna betjening? Når eg les det forskriftene seier om kommunale arkivdepot, så les eg mellom linjene at ansvaret til avleverar er ulikt ansvaret til mottakar og ein kan dermed lett bli frista til å tenke seg at det her er snakk om at eit organ avleverer til eit anna organ. Slik er det ikkje, men minimumsløysinga må vel vere at det ikkje kan vere den same «mellomleiar» som har ansvar for de avleverte

arkiva som også har ansvar for de deponerte arkiva. I såfall avleverer ein etter mitt syn til seg sjølv. Eg syns det er rart, MEN eg aksepterer det dersom det skulle vere slik det er tenkt frå Riksarkivarens side. Eg skulle gjerne visst om det finst ein plass der dette er definert litt tydelegare enn definisjonen i Riksarkivarens rettleiar for kommunereform <http://www.kommunereformarkiv.no/faktabokser/>

«Hva er et KOMMUNALT ARKIVDEPOT?
 Et arkivdepot er et sted der eldre arkiv, som ikke lenger er i bruk for administrative formål, blir bevart og gjort tilgjengelig for bruk. Et kommunalt arkivdepot er et arkivdepot for kommunale og fylkeskommunale arkiv.»

SVAR:

Viser til eposten du sendte til oss, med spørsmål om kva kriterier som må vere oppfylt for at ein skal vere eit fullgodt kommunalt arkivdepot. Konkret etterlyser du kva forpliktelsar som følger med det å ha ansvar for eit depot. Det er særleg på bakgrunn av at dette er utydeleg i dei nye arkivforskriftene at du reiser spørsmålet.

Arkivforskriftene regulerer ikkje organiseringa av arkivfunksjonen i eit offentlig organ. Når til dømes § 2-1 i den gamle arkivforskrifta ikkje blei ført vidare i den nye forskrifta, var grunngevinga at tida har gått frå å regulere organiseringa av ulike funksjonar i detalj. I staden presiserer den nye arkivforskrifta § 1 andre ledd at det er administrasjonssjefen eller kommuneråden som har arkivansvaret for kommunen, og at dette ansvaret og omfattar arkiv som er avleverte til depot. Dette er eit heilhetlig ansvar for å sørje for at arkiva blir ordna og innretta slik at dokumenta vert sikra som informasjonskjelder for samtid og ettertid.

Det er altså ingen særskilte krav som regulerer kommunale arkivdepot, anna enn det som følger av dei generelle føresegnene i forskrifta. § 18 seier at arkiva i arkivdepot skal bevarast for ettertida og gjerast tilgjengelege for bruk, at arkivdepotet skal føre register over arkiva og tilveksten, og halde oversyn

og kontroll med arkivbestanden. § 23 regulerer ulike høve knytt til at organ som har avlevert arkiva sine til depot skal ha tilgang til materialet, mens § 24 inneheld føresegnar som skal sikra at allmenta har tilgang til materiale i arkivdepot. Høvet til å krevje betaling for kopiar mm. er regulert i § 25. Kva for (mellom)leiar som til kvar tid har ansvar i dei ulike fasane av livsløpet til eit arkiv er ikkje regulert.

Det er altså få konkrete krav som seier noko om kva eit kommunalt arkivdepot skal vere. Dette er noko som må regulast i tenesteavtala mellom arkivdepotet og kundane, jf. riksarkivarens forskrift § 1-1 andre ledd bokstav a, som seier at arkivplanen skal innehalde dokumentasjon om organiseringa av arkivfunksjonen og delegeringsfullmakter på arkivområdet, inkludert plasseringa av ansvaret for å forvalte arkiva og eventuelle avtaler om kjøp av arkivtenester.

Returadresse:
Norsk Arkivråd
Maridalsveien 3
0178 Oslo, Norway

SEMINARER I 2019

Arkivtjeneste til salgs – Organisering av samordnede arkivtjenester

Hva koster dokumentasjonsforvaltning?
Hvilke tjenesteavtaler trenger du?
Hva er egentlig god nok kvalitet og hvordan få ulike arkivkulturer til å smelte sammen?
14. mars i Oslo

Høstseminar

Oktober/november

I samarbeid med Arkivforbundet og Arkivverket arrangerer vi

Det 8. norsk arkivmøte

8.-9. april i Oslo

KURS VI JOBBER MED FOR 2019

- Arkiv i helseforetak – grunnkurs
- Avlevering av papirarkiv
- Bevaring og kassasjon – bestemmelsene for kommunal sektor
- Bevaring og kassasjon – for statlig sektor
- Digital Agenda for arkiv
- Forvaltning av elektroniske arkiv
- Håndtering av personaldokumentasjon
- Innføringskurs i offentlig forvaltning av dokumentasjon og arkiv
- Internkontroll for arkiv
- Noark 5
- Offentleglova i hverdagen
- Periodisering, deponering og avlevering

Flere kurs kan tilkomme, og vi tar forbeholde om endringer

norsk arkivråd

Norsk Arkivråd er en landsomfattende arkivfaglig interesseorganisasjon med medlemmer fra alle deler av landet og fra alle typer bedrifter og institusjoner. Formålet er å få en effektiv arkivadministrasjon i alle arkivdannende virksomheter. Alle kan bli medlem i Norsk Arkivråd.

www.arkivrad.no

Kurs- og seminarplan med datoer og steder publiseres i løpet av desember på våre nettsider, og informasjon sendes alle medlemmer og mottakere av våre nyhetsbrev.